Vlaams Parlement

stuk **1321** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 25 oktober 2011 (2011-2012)

Beleidsbrief

Energie

Beleidsprioriteiten 2011-2012

ingediend door mevrouw Freya Van den Bossche,
Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

verzendcode: REG

INHOUD

Inhoudsopgave 2
Lijst met afkortingen 6
Managementsamenvatting 7
I. Inleiding 8
II. Omgevingsanalyse en stand van zaken strategische doelstellingen 9
1. Bevorderen van een efficiënt energieverbruik 9
1.1. Het bruto binnenlands en finaal energieverbruik 9
1.2. Energie-intensiteit 9
1.3. Tendensen op vlak van REG-bewustzijn en de REG-investeringen 9
2. Verhogen van de milieuvriendelijke energieopwekking 11
2.1. De toepassing van warmtekrachtkoppeling 11
2.2. Groene stroom 12
2.3. De productie van groene warmte 15
3. Bestrijden van de energiearmoede 15
4. Bijdragen tot de kwantitatieve en kwalitatieve uitbouw van groene jobs 16
5. Verbeteren van de werking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt met als doel klanten een goede dienstverlening aan te bieden tegen een concurrentiële prijs 16
6. Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven 20
7. Opvolging indicatoren beleidsnota Energie 2009-2014 22
III. Stand van zaken en prognoses uitvoering operationele doelstellingen 24
1. Energiebegroting 2011 en 2012 24
2. Opmaak tweede actieplan energie-efficiëntie 2011-2016 25
3. Uitvoeren van de richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen 26
3.1. Invoeren energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen 26
3.2. Stapsgewijs verstrengen van de energieprestatienormen voor nieuwbouwwoningen, -kantoren en -scholen – invulling korte termijnpad 26
3.3. Invoeren van een E-peileis voor andere specifieke gebouwbestemmingen 27
3.4. Omzetten van de gereviseerde Europese richtlijn inzake de energieprestaties van gebouwen in Vlaamse regelgeving – lange termijnactieplan 'bijna-energieneutrale gebouwen' 28
3.5. Afstemming, vereenvoudiging en kwaliteitsverbetering van het instrumentarium 28
3.5.1. Stroomlijnen van de berekeningswijzen van de energieprestaties van gebouwen 28
3.5.2. Verbeteren van de integratie van maatwerkadvies in de energieprestatiecertificatie van residentiële gebouwen 29

3.5.3. Stroomlijnen van de erkenningsregelingen voor energiedeskundigen en meer kwaliteitsgaranties voorzien 29
3.5.4. Uitbouwen van de energieprestatiedatabank tot authentieke gegevensbron 29
3.6. De handhaving van de energieprestatie- en de energieprestatiecertificaten regelgevingen in overeenstemming brengen met de eisen van de Europese richtlijn 30
3.6.1. Handhaving van de energieprestatieregelgeving 30
3.6.2. Handhaving van de energieprestatiecertificatieregelgeving. 30
4. Evalueren en stroomlijnen van de financiële ondersteuningsmaatregelen voor energiebesparende investeringen in de woning 31
5. Uitvoeren en uitbreiden van het Energierenovatieprogramma 2020 31
6. Stimuleren van sociale energierenovaties 32
6.1. Invoeren waarborgregeling voor lokale entiteiten in het kader van het Fonds voor de Reductie van de Globale Energiekost 32
6.2. Energiebesparing voor moeilijk bereikbare doelgroepen: van ondersteunen naar uitvoeren 33
6.2.1. Subsidies voor energiebesparende investeringen in woningen verhuurd door sociale verhuurkantoren 32
6.2.2. Sociale dakisolatieprojecten 33
7. Bevorderen van kwaliteitszorg en kennisopbouw in de bouwsector 34
8. Laagdrempelige informatieverstrekking en adviesverlening op vlak van energiezuinig (ver)bouwen en energiebesparing in de woningen 34
8.1. Invoeren van lokale energieloketten 35
8.2. Het evalueren van de energiescans met het oog op een eventuele uitbreiding en meer doelmatige inzet 35
8.3. Energieconsulentenprojecten 36
9. Uitwerken en concretiseren van een vernieuwde beleidsaanpak voor energie-efficiëntieverbeteringen in ondernemingen 37
9.1. Verbreden van de energieconvenanten met grote, industriële ondernemingen 37
9.2. Kleine ondernemingen motiveren om energie te besparen 38
10. Opdrijven hernieuwbare energieproductie tegen 2020 38
10.1. Juridische omzetting van de nieuwe richtlijn hernieuwbare energie – actieplan hernieuwbare energie 38
10.2. Beleid uitbouwen voor de bevordering van groene warmte 39
10.3. Minimum aandeel hernieuwbare energie in gebouwen opleggen .. 39
10.4. Stabiel en vooruitstrevend groenestroombeleid verder zetten 40
10.5. Toepassing van hernieuwbare energie in transport begeleiden 40
10.6. Voldoende beschikbaarheid van duurzame biomassa verzekeren . 41

11. Ondersteunen van de aansluiting van groenestroom- en warmtekracht-installaties op het net 41
12. Bevorderen van de markt in groenestroom- en warmtekrachtcertificaten 42
13. Opleiding en informatie voor hernieuwbare energieproductie..... 43
14. Garanderen van een stabiel investeringsklimaat voor WKK..... 43
15. Grootschalige marktintroductie van micro-WKK in woningen voorbereiden en ondersteunen 43
16. Monitoring groene jobs 43
17. Het bestaande distributienet uitbouwen tot een 'slim net'..... 43
18. Uitwerken van een regeling voor gesloten distributiesystemen en directe lijnen en leidingen 45
19. Invoeren van een nieuw marktmodel voor de elektriciteits- en gasmarkt 46
20. Versterken en verbeteren van de marktwerking door een efficiënte en effectieve informatieverlening en communicatie naar de afnemers 46
21. Opvolgen van de openbaredienstverplichtingen..... 47
21.1. Verplichte uitbreiding van het aardgasnet 47
21.2. Gratis kilowattuur..... 48
21.3. Sociale openbaredienstverplichtingen 48
21.4. Doelstellingen netbeheerders op vlak van rationeel energiegebruik (REG)..... 49

IV. Europese en internationale dossiers..... 49

Voor wat de internationale dossiers betreft, wordt in de periode 2011-2012 verder de Belgische toetreding tot het International Renewable Energy Agency (IRENA) voorbereid. Dit agentschap werd in januari 2009 opgericht en heeft de ambitie om de mondiale organisatie te worden voor internationale samenwerking op vlak van hernieuwbare energie. In Vlaanderen is de parlementaire instemmingsprocedure lopende. Daarnaast worden ook andere multilaterale processen rond energie opgevolgd, o.a. in het kader van het Internationaal Energieagentschap. .....

V. Linken met andere beleidsvelden en -niveaus 50

1. Wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid 50
1.1. Wonen..... 50
1.2. Sociale economie..... 51
1.3. Overheidsinvesteringen 51
1.4. Overheidspatrimonium 51
1.5. Leefmilieu 51
1.6. Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed 52
1.7. Economie..... 52
1.8. Innovatie..... 52
1.9. Onderwijs..... 52
1.10. Fiscaliteit 53
1.11. Gelijke kansen..... 53
1.12. Armoede..... 53

2. Bijdragen tot de realisatie van de doorbraak Groen en dynamisch stedengewest van Vlaanderen in Actie 54
3. Wisselwerking met het lokale niveau 54
VI. Bijlagen 55
1. Bijlage 1: Overzicht van de wijze waarop gevolg wordt gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement..... 55
2. Bijlage 2: Uitvoering Energiedecreet: Regelgevingsagenda 2012 57

LIJST MET AFKORTINGEN

AGIV: Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen
BEN: bijna-energieneutraal
CREG: Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
EPC: energieprestatiecertificaat
E-peil: kengetal dat de energieprestatie van een gebouw en de vaste installaties ervan in standaardomstandigheden aangeeft
EP/EP-Plus: ecologiepremie/ecologiepremie Plus
EPB: energieprestatie en binnenklimaat
EPBD: Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (EN: Energy Performance of Buildings Directive)
ENOVER: het energieoverleg tussen de staat en de gewesten
E.P.I.: energieprestatie-index
ERP2020: Energierenovatieprogramma 2020
FRGE: Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost
FVB: Fonds voor de Vakopleiding in de Bouwnijverheid
GWh: gigawattuur
K-peil: isolatiepeil van een gebouw (kengetal dat graad van thermische verliezen door gebouwschil aangeeft)
kVA: kilovoltampère
kWe: kilowatt elektrisch vermogen
kWh: kilowattuur
IEE: Intelligent Energy - Europe programma
LAC: lokale adviescommissie
MJ: megajoule
MW: megawatt
ODV: openbaredienstverplichting
PJ: petajoule
PV: fotovoltaïsch (EN: photovoltaic)
REG: rationeel energiegebruik
R-waarde: warmte-isolerend vermogen van een materiaallaag (warmteweerstand)
SHM: sociale huisvestingsmaatschappij
SVK: sociaal verhuurkantoor
TJ: terajoule
U-waarde: isolatiewaarde van een constructiedeel (warmtedoorgangscoëfficiënt)
VEA: Vlaams Energieagentschap
ViA: Vlaanderen in Actie
VITO: Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek NV
VOB: Vlaams Overleg Bewonersbelangen
VPAO: Verticaal Permanent Armoede Overleg Energie
VREG: Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
VRWI: Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
VVSG: Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WKK: warmtekrachtkoppeling
WTCB: Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf

MANAGEMENTSAMENVATTING

Deze beleidsbrief schetst de voortgang van het lopende en geplande energiebeleid in het komende politieke werkjaar. Hiermee wordt bijgedragen aan de fundamentele verandering van de energievoorziening om het hoofd te bieden aan de mondiale uitdagingen op energiegebied: de stijgende energievraag en de stijgende CO_2-uitstoot die op hun beurt leiden tot stijgende energieprijzen. De energievoorziening moet schoner, slimmer, socialer en gevarieerder.

De basisopties van het Regeerakkoord en van de Beleidsnota Energie 2009-2014 worden verder uitgewerkt, terwijl ook de resoluties en moties van het Vlaams Parlement een concrete invulling zullen krijgen. Bijzondere aandacht gaat ook uit naar de verwezenlijking van de sleutelprojecten van Vlaanderen in Actie.

Vanuit de Vlaamse energiebegroting wordt meer dan 65 miljoen euro per jaar gereserveerd om onze energievoorziening en ons energiegedrag te wijzigen. Hiermee wordt ook de impact van de openbaredienstverplichtingen op de nettarieven getemperd.

Concreet werk ik tijdens deze legislatuur aan een langetermijnpad voor de verhoging van de energie-efficiëntie van onze gebouwen. De energienormen voor nieuwbouw zullen worden vastgelegd tot 2021. Ook de achterstand bij de verwerking van de handhavingsdossiers zal verder worden weggewerkt. Het Energierenovatieprogramma 2020 voor bestaande woningen wordt uitgevoerd, meer in het bijzonder de implementatie vanaf 2012 van de gestroomlijnde energiepremies en de realisatie van de sociale dakisolatieprojecten. Bij de ontwikkeling van de berekeningsmethodiek voor de energieprestatiecertificatie van bestaande niet-residentiële gebouwen, wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke stroomlijning met de berekeningsmethodiek voor nieuwbouw. Na de ontwikkeling van de maatwerkadviesmodule voor bestaande woningen, zal het regelgevend kader voor de stroomlijning van de erkenningsregeling voor energiedeskundigen type A en B worden uitgewerkt. De kwaliteitscontroles voor het EPC betreffende de publieke gebouwen evenals het EPC voor de residentiële gebouwen, worden opgevoerd. De aanwezigheidscontroles zullen in 2012 worden uitgebreid met een controle op de vermelding van het kengetal in immo-advertenties.

Naast de energie-efficiëntie van gebouwen, leg ik ook de focus op de energie-intensieve industrie waarmee nieuwe energiebeleidsovereenkomsten zullen worden gesloten.

Verder wordt gestreefd naar een duurzamer energieaanbod. Na de federale regeringsvorming zullen de onderhandelingen inzake de intra-Belgische lastenverdeling van de hernieuwbare energiedoelstelling 2020 worden hervat. Op basis van de hieruit voortvloeiende Vlaamse doelstelling zal het Vlaams actieplan hernieuwbare energie worden gefinaliseerd. Naast de productie van groene stroom, wil ik nu ook volop de productie van groene warmte structureel ontwikkelen. Het ondersteuningsmechanisme voor grote groene-warmteprojecten wordt geïmplementeerd. In 2012 zal er een vernieuwd, stabiel en toekomstgericht ondersteuningsbeleid voor groene stroom en warmtekrachtkoppeling worden ingevoerd.

Ten slotte wordt de energie-infrastructuur aangepakt. In de tweede helft van 2012 start een grootschalig proefproject inzake slimme meters. Samen met een grondige kosten-batenanalyse, waarbij ook veel aandacht zal gaan naar de impact van de slimme meter op diverse gebruikersgroepen, zullen de resultaten van het proefproject de regering in staat stellen een gefundeerde beslissing te nemen over een eventuele uitrol van de slimme meter.

I. Inleiding

Iedereen heeft recht op voldoende betaalbare energie. Zonder elektriciteit en verwarming is het onmogelijk om er een aanvaardbare levensstandaard op na te houden. Toch hebben steeds meer mensen het moeilijk om hun factuur te betalen. De strijd tegen elke vorm van energiearmoede en de beheersing van de energiefactuur zijn daarom de eerste prioriteit van mijn beleid. De invoering van een minimumlevering aardgas, als aanvulling op het bestaande sociale energiebeleid, is een belangrijke nieuwe stap geweest. Ook een transparante marktwerking en een klantvriendelijke dienstverlening van de leveranciers spelen een grote rol.

De aanpak van de energie-armoede is ook een belangrijk aandachtspunt in de andere hoofdbekommernis van het Vlaamse energiebeleid: de strijd tegen de klimaatverandering. Vlaanderen heeft de ambitie om, overeenkomstig het Pact 2020, ook op ecologisch en energetisch vlak tot de allerbeste Europese regio's behoren. Om dat te bereiken, zet ik in op energiebesparing enerzijds en hernieuwbare energie anderzijds. Daarvoor zijn investeringen nodig, maar zonder die investeringen zal onze energievoorziening op middellange termijn onbetaalbaar worden. Het komt eropaan de kost binnen redelijke perken te houden en hem op een rechtvaardige manier te spreiden over de samenleving.

Wat energiebesparing betreft, ga ik verder op de weg die we de afgelopen jaren zijn ingeslagen. Isoleren en zuinig omspringen met energie zijn, samen met het bevorderen van de marktwerking, de beste manieren om de factuur van de gezinnen onder controle te houden. Om ervoor te zorgen dat elke Vlaming tegen 2020 een energiezuinige woning heeft, met minstens verbeterd dubbel glas, een geïsoleerd dak en een energiezuinige verwarming, werd het voorbije jaar een belangrijke stap gezet door energienormen in de Vlaamse Wooncode op te nemen. De geleidelijke verplichting om tegen 2020 elk huis van dakisolatie te voorzien, is daarvan een eerste concrete uitwerking. Daarnaast worden de energienormen voor nieuwbouw verder aangescherpt in 2012 en 2014, stappen die moeten resulteren in bijna energieneutrale gebouwen in 2021. Ondertussen heb ik de succesvolle isolatiepremies beter op elkaar afgestemd en ervoor gezorgd dat men in heel Vlaanderen dezelfde premies kan aanvragen bij de netbeheerder. Die maatregelen zorgen ervoor dat we op schema blijven om onze isolatiedoelstellingen in 2020 te halen. Om eigenaars, huurders en kopers nog beter bewust te maken van het belang van energiezuinig wonen, zal ik erover waken dat de kwaliteit van het EPC gewaarborgd wordt.

De derde pijler van mijn beleid is investeren in hernieuwbare energie. Naast de productie van groene stroom, wil ik ook de productie van groene warmte structureel ondersteunen. Het ondersteuningsmechanisme voor grote groenewarmteprojecten wordt geïmplementeerd. In 2012 komt er een vernieuwd, stabiel en toekomstgericht ondersteuningsbeleid voor groene stroom en warmtekrachtkoppeling, waarin enerzijds de groei van groene stroom en WKK-productie en anderzijds de beheersing van de maatschappelijke kost en een eerlijke verdeling ervan wordt gegarandeerd.

Freya Van den Bossche, oktober 2011

II. Omgevingsanalyse en stand van zaken strategische doelstellingen

1. Bevorderen van een efficiënt energieverbruik

1.1. Het bruto binnenlands en finaal energieverbruik

Voor het eerst sinds 2005 is het het bruto binnenlands energieverbruik[1] in 2010 gestegen. Het verbruik lag op 1691 PJ, een toename van 9,7% (+149 PJ) ten opzichte van 2009.

De hoofdoorzaak is de heropleving van de economie na het crisisjaar 2009, met als gevolg een toename van het energiegebruik in de industrie met 12,9% (+52 PJ) en van het niet-energetisch gebruik[2] met 21,8% (+54 PJ). Daarnaast was 2010 het op één na koudste jaar sinds 1990, waardoor ook het energiegebruik voor verwarming in de huishoudens, diensten- en landbouwsector toenam met 12,1% (+46 PJ).

Het finaal energieverbruik steeg met 13,1%. Het energiegebruik door de transformatiesector bleef nagenoeg stabiel.

Voor een globale analyse van het energieverbruik in 2010 is het evenwel nog te vroeg, aangezien er nog geen cijfers over het energieverbruik in de transportsector bekend zijn.

1.2. Energie-intensiteit

Tussen 2005 en 2009 was er een ontkoppeling tussen economische groei en energiegebruik. In 2009 lag de energie-intensiteit (bruto binnenlands energiegebruik ten opzichte van bruto binnenlands product) 11% lager dan in 1990. Doordat het energiegebruik in 2010 sterker toenam dan het bruto binnenlands product, veerde de energie-intensiteit op om zo 4,1% lager uit te komen dan in 1990.

1.3. Tendensen op vlak van REG-bewustzijn en de REG-investeringen

Uit een peiling bij 1018 Vlaamse huishoudens die halfweg 2011 werd uitgevoerd door TNS Dimarso in opdracht van het Vlaams Energieagentschap, blijkt dat 91% van de Vlamingen energiebesparing belangrijk tot heel belangrijk vindt. 66% van de Vlamingen vindt van zichzelf dat hij zuinig tot heel zuinig omspringt met energie.

72% van de Vlamingen is op de hoogte van het aanbod van premies voor energiebesparende investeringen door de distributienetbeheerders (2008: 64%). 66% is op de hoogte dat een aantal energiebesparende werken in aanmerking komen voor een belastingvermindering. De extra dakisolatiepremie ingevoerd door de Vlaamse overheid in 2009 is gekend door 63% van de respondenten.

De website www.energiesparen.be is gekend bij 47% van de Vlamingen (2008: 42%) en trekt ook bijzonder veel bezoekers. Op basis van een gemiddelde van 110.500 bezoekers per maand (januari tot en met augustus 2011), komt dit voor 2011 neer op 1,3 miljoen bezoekers.

Wat de elektriciteitstoepassingen betreft, winnen de spaarlampen en vooral de LED-lampen aan belang. De penetratie van computers, modems, vaatwasmachines, inbouwovens en gsm-laders in de woning blijft toenemen; 71% van de Vlaamse gezinnen beweert bij de aankoop altijd of meestal te letten op het elektriciteitsverbruik van een toestel.

Van de woningen met een CV-ketel op aardgas is 70 % uitgerust met een hoogrendements- of een condensatieketel. Bij de stookoliegebruikers is dit 29%, al maakt de condensatieketel de afgelopen jaren een be-

[1] Bruto binnenlands energieverbruik: dit is de totale hoeveelheid energie die een geografische entiteit nodig heeft om aan de binnenlandse energiebehoefte te voldoen. Het is gelijk aan de som van de energie die de entiteit zelf produceert en de netto-invoer van energie, maar exclusief de geleverde energie aan de internationale scheep- en luchtvaart.
[2] Het gebruik van energie als grondstof, smeermiddel of solvent.

langrijke inhaalbeweging. In ongeveer 1 op 4 woningen heeft men tijdens de zomer last van oververhitting, maar het aandeel van energieverslindende airco's (8%) en ook de interesse om een dergelijke installatie in de woning te plaatsen binnen de 5 jaar (3%) blijft laag.

Van de bevraagde woningen beschikt 76% over dak- of zoldervloerisolatie, 28% over vloerisolatie en 41% over muurisolatie. 15% van de woningen heeft nog gedeeltelijk enkel glas, 7% zelfs overal. Wat de toekomstplannen voor de komende 5 jaar betreft, zijn vooral investeringen in een zuinige verwarmingsketel en dakisolatie populair, gevolgd door hoogrendementsbeglazing, muurisolatie, zonneboiler en PV-panelen.

In 2010 hebben 206.298 Vlaamse huishoudens een premie aangevraagd bij de netbeheerders voor een energiebesparende maatregel. 79% van de premies worden uitgekeerd voor dakisolatie (58.662 premies), superisolerende beglazing ter vervanging van enkel glas (56.058 premies) en een condensatieketel ter vervanging van een oudere ketel (47.677). Hier is een stijging merkbaar ten opzichte van 2009 (+11,8% voor dakisolatie, +2,6% voor hoogrendementsglas en +8,3% voor de condensatieketel). Ook de premies voor andere isolatievormen (muur-, kelder- en vloerisolatie) namen toe met ongeveer 28% (10.379 premies versus 8.089 premies in 2009).

In het aanslagjaar 2010 (inkomstenjaar 2009) maakten 890.106 Belgen van de mogelijkheid gebruik om een groene investering in mindering te brengen van hun personenbelasting. Dit is bijna 13% van de belastingaangiftes die de fiscus ontving en betekent een stijging met 41% ten opzichte van het aanslagjaar 2009. Ongeveer 40% van het budget van de belastingvermindering gaat naar investeringen voor isolatie, hoogrendementsbeglazing en condenserende ketels in bestaande woningen. Eveneens 40% wordt besteed aan investeringen in zonneboilers en fotovoltaïsche zonnepanelen.

Wat nieuwbouw betreft, is er een positieve evolutie van de energieprestaties merkbaar. Uit de statistiek van de ingediende EPB-aangiftes blijkt dat sinds de invoering van deze regelgeving de gemiddelde nieuwbouwwoning met bouwvergunning aangevraagd in 2006 een energieprestatie (E-peil) bereikt van E86 en het gemiddelde appartement met vergunning aangevraagd in 2006 E90. Een nieuwbouwwoning met vergunning aangevraagd in 2009 bereikt gemiddeld een energieprestatie van E76. Een nieuwbouwappartement met vergunning aangevraagd in 2009 bereikt gemiddeld een energieprestatie van E81. Uit onderzoek van het marketingbureau Essencia tussen 2004 en 2011 blijkt dat de dikte van gevelisolatie en dakisolatie en het aandeel van hoogrendementsglas in nieuwe woningen stelselmatig is toegenomen (zie tabel 1).

	2004	**2007**	**2009**	**2011**	**evolutie 2004-2011 (%)**
Gevelisolatie (gem.dikte in mm)					
Minerale wol	53,5	57,7	69,7	86,8	62,2
Andere isolatie	40,4	47,9	63,3	77,7	92,3
Dakisolatie (gem. dikte in mm)					
Hellend dak	113,9	132,7	158,0	176,3	54,8
Plat dak	76,1	81,2	105,2	111,7	46,8
Hoogrendements-beglazing* (aandeel in %)	42,8	57,3	99,6	99,8	

* HR++ (U < 1,2 W/m^{2}K) of beter

Tabel 1 : Evolutie van de isolatiegraad van nieuwbouwwoningen in Vlaanderen (Bron: bvba Essencia, marketingbureau gespecialiseerd in marktinformatie voor de bouwsector; aantal bezochte woningen: 602 in 2004, 612 in 2007, 587 in 2009, 743 in 2011)

Voor wat betreft bedrijfsinvesteringen merkt het VEA, via de attesten die het aflevert voor de verhoogde investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen, een stelselmatige stijging van het aantal ingediende dossiers. In 2010 werden 1696 dossiers afgehandeld, meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2009 (754 dossiers). Deze verdubbeling komt volledig op rekening van de aanvragen voor fotovoltaïsche zonnepanelen. Ook in 2011 zet deze stijging zich door.

In totaal hebben 7365 bedrijven, scholen, ziekenhuizen, verenigingen en lokale besturen in 2010 gebruik gemaakt van de premies van de netbeheerders. Er werd vooral geïnvesteerd in frequentieomvormers (1744 premies), condensatietechnieken (1169) en superisolerende beglazing (942).

2. Verhogen van de milieuvriendelijke energieopwekking

2.1. De toepassing van warmtekrachtkoppeling

Warmtekrachtproductie in Vlaanderen

Het elektrisch/mechanisch vermogen aan warmtekrachtkoppelingsinstallaties (WKK) in 2010 bedroeg 2086 MW: dit is 128 MW of 6,5% meer dan in 2009. Er werd 57 MW aan bijkomend WKK-vermogen met verbrandingsmotor geplaatst in de landbouwsector.

De hoeveelheid geproduceerde nuttige energie (elektriciteit/kracht en warmte) in 2010 (133 PJ) lag 14,3% hoger dan in 2009.

De WKK-stroom behelsde in 2010 19,1% van het bruto elektriciteitsverbruik in Vlaanderen. Hiermee werd de doelstelling (19%) gehaald.

Uitgereikte warmtekrachtcertificaten

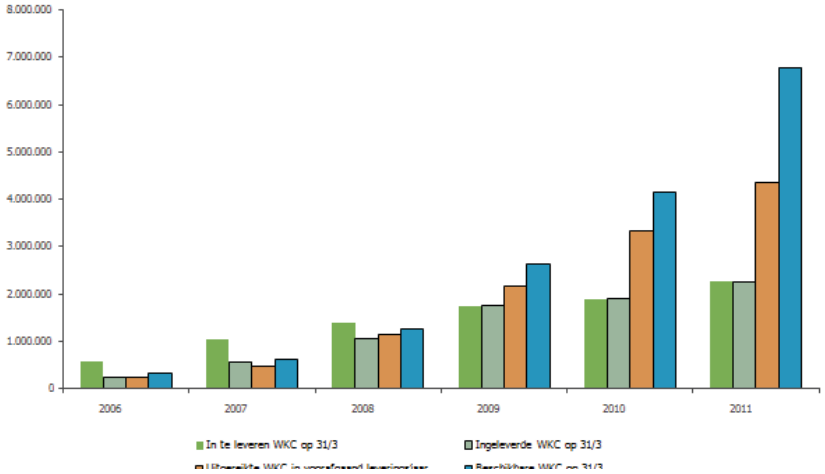
In 2010 werden er in totaal 5.355.229 warmtekrachtcertificaten uitgereikt door de VREG. In 2009 waren dit er 3.441.059.

Ingeleverde certificaten voor de WKK-quotumverplichting

Op 31 maart 2011 was er voor de derde keer op rij een zeer aanzienlijk overaanbod aan beschikbare warmtekrachtcertificaten. Op basis van de quotaverplichting (4,90%) dienden 2.252.388 warmtekrachtcertificaten te worden ingeleverd. Na de inleveringsronde die eindigde op 31 maart 2011 waren er nog 4.537.298 certificaten beschikbaar.

De boeteprijs bedraagt momenteel 45 euro. Vanaf de inleveringsronde 2013 zal deze 41 euro bedragen. Ondanks het grote overschot aan warmtekrachtcertificaten diende tegen één leverancier een procedure te worden opgestart tot het opleggen van een administratieve boete wegens het te weinig inleveren van warmtekrachtcertificaten.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht per jaar van het aantal in te leveren warmtekrachtcertificaten (= het quotum), het aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten in het voorgaand leveringsjaar, het aantal ingeleverde warmtekrachtcertificaten voor de certificatenverplichting en het aantal beschikbare warmtekrachtcertificaten op de markt op 31 maart.

Figuur 1: Overzicht van de inleverrondes van warmtekrachtcertificaten

Handel in warmtekrachtcertificaten

Tijdens de periode van 1 april 2010 tot 31 maart 2011 werden in totaal 2.681.964 warmtekrachtcertificaten verhandeld tegen een gemiddelde prijs van 37,13 euro. Deze prijs wordt in hoge mate bepaald door onderhandse langetermijncontracten tussen producenten en leveranciers. Toch lijkt het overschot aan warmtekrachtcertificaten ook een rol te spelen. In de periode 1 april 2009 tot 31 maart 2010 werd een vrij gelijkaardig aantal warmtekrachtcertificaten (2.404.878) verhandeld tegen een gemiddelde prijs van 39,35 euro.

Verkoop van warmtekrachtcertificaten aan minimumprijs

Veel WKK-producenten vinden als gevolg van het grote overschot geen koper voor hun warmtekrachtcertificaten. In 2011 werden daarom al 409.418 warmtekrachtcertificaten (cijfers tot 1 augustus 2011) verkocht aan de netbeheerders tegen de wettelijke minimumsteun van 27 euro. Voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 januari 2012 zal de minimumprijs 31 euro bedragen.

2.2. Groene stroom

Productie van groene stroom in Vlaanderen

De groenestroomproductie zette in 2010 haar stijgende trend verder. De nettoproductie (3062 GWh) nam met 13,2% toe ten opzichte van 2009 (+358 GWh), in hoofdzaak een gevolg van een hogere productie van stroom uit zonne-energie (+343 GWh of +242%) en op basis van gesorteerd en selectief ingezameld afval (+207 GWh of +30%).

De decretaal vastgelegde doelstelling inzake groene stroom – 6 procent van de certificaatplichtige leveringen- werd hiermee gehaald.

Biomassa en biogas hadden in 2010 samen een aandeel van 71% in de totale groenestroomproductie. In 2010 wordt de tweede plaats niet langer ingenomen door windenergie maar door zonne-energie (aandeel van 16%).

Uitgereikte groenestroomcertificaten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal productie-installaties en geïnstalleerd vermogen op 1 juni 2011 waarvoor groenestroomcertificaten worden toegekend, per technologie. Het geïnstalleerd vermo-

gen inzake zonne-energie bedraagt meer dan de helft van het totaal geïnstalleerd vermogen inzake hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen.

In 2010 werden 32.476 PV-installaties geïnstalleerd (2009: 49.958).

In 2011 werden tot op heden (cijfers op 1 augustus 2011) al 35.971 aanvragen ontvangen van nieuwe PV-installaties. Door een doorgedreven automatisatie wordt meer dan 93% van de online ingediende aanvraagformulieren binnen de dag goedgekeurd (99,80% binnen de twee maanden na ontvangst van de online aanvraag).

Energiebron	**Aantal installaties in Vlaanderen waarvoor GSC worden toegekend**	**Geïnstalleerd vermogen in Vlaanderen waarvoor GSC worden toegekend [kWe]**
biogas – rioolwaterzuiveringsslib	15	4.175
biogas - stortgas	13	18.436
biogas overig (waterzuiverings-, vergistings- en houtgas)	52	73.510
biomassa - gesorteerd of selectief ingezameld afval	12	329.582
biomassa uit huishoudelijk afval	9	36.400
biomassa uit land- of bosbouw	36	164.478
waterkracht	15	1.000
windenergie op land	74	263.726
zonne-energie	127.229	969.218
Totaal	**127.455**	**1.860.524**

Tabel 2: Aantal productie-installaties en geïnstalleerd vermogen op 1 augustus 2011 waarvoor groenestroomcertificaten worden toegekend, per technologie

Uitgereikte groenestroomcertificaten

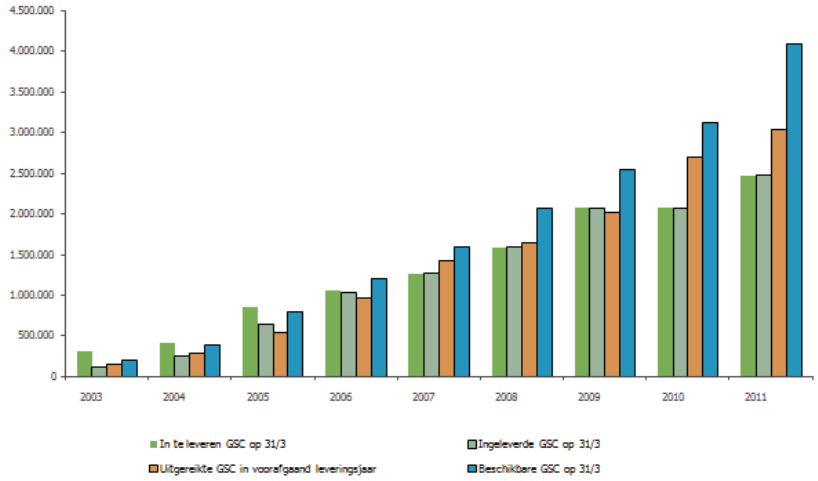
In totaal reikte de VREG voor productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in 2010 meer dan 3 miljoen groenestroomcertificaten uit. Onderstaande tabel toont het aantal toegekende groenestroomcertificaten per hernieuwbare energiebron en per jaar. Relatief gezien kent de groenestroomproductie uit zonne-energie een explosieve groei in 2010, hetgeen uiteraard verklaard wordt door het sterk toegenomen aantal installaties van deze technologie vanaf 2009. Verder springt ook de stijging van de groenestroomproductie op basis van selectief ingezameld afval in het oog, wat te verklaren valt door de indienstname van twee nieuwe installaties in het voorjaar van 2010. De productie van biomassa uit land- en bosbouw daalde voornamelijk doordat de installatie Rodenhuize Houtpellets voor ombouw naar 100% biomassa stillag sinds augustus 2010.

Energiebron	voor 2006	2006	2007	2008	2009	2010
biogas – rioolwaterzuiveringsslib	7.919	3.472	4.342	4.723	5.024	7.055
biogas - stortgas	251.644	81.887	74.926	74.629	69.250	64.669
biogas overig (waterzuivering-, vergisting- en houtgas)	370.323	101.581	172.820	193.654	372.235	332.753
biomassa - gesorteerd of selectief ingezameld afval	639.973	424.240	488.698	526.667	698.176	905.340
biomassa uit huishoudelijk afval	211.969	180.492	186.602	179.152	203.543	208.019
biomassa uit land- of bosbouw	112.443	395.506	424.321	661.482	824.072	658.506
waterkracht	7.750	2.079	2.733	3.603	3.311	3. 344
windenergie op land	352.654	237.749	284.520	332.965	386.851	397.771
zonne-energie	1.195	1.356	5.583	33.622	141.942	484.867
Totaal	**1.955.870**	**1.428.362**	**1.644.544**	**2.010.497**	**2.704.404.**	**3.062.324**

Tabel 3: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per jaar en per technologie (Bron: Marktrapport 2010, VREG)

Ingeleverde groenestroomcertificaten voor de quotumverplichting

Het aantal in te leveren groenestroomcertificaten tijdens de inleveringsronde die eindigde op 31 maart 2011 bedroeg 2.474.430 groenestroomcertificaten. Er waren op die dag 4.093.577 groenestroomcertificaten beschikbaar. Er werden 2.474.121 groenestroomcertificaten ingeleverd. Na de inlevering waren er nog 1.619.147 certificaten beschikbaar. Ook hier is dus sprake van een aanzienlijk overschot.

Figuur 2: Overzicht van de inleverrondes van groenestroomcertificaten

Tegen twee leveranciers diende een procedure te worden opgestart tot het opleggen van een (beperkte) administratieve boete wegens het niet voldoen aan de quotumplicht. De boeteprijs bedraagt momenteel 125 euro per ontbrekend certificaat. Vanaf inleveringsronde 2013 daalt dit tot 118 euro en vanaf inleveringsronde 2014 tot 100 euro.

Handel in groenestroomcertificaten

In totaal werden in de periode 1 april 2010 tot 31 maart 2011 919.260 groenestroomcertificaten zonder garantie van oorsprong en 1.671.599 groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong verhandeld, tegen

een marktprijs van gemiddeld 105,46 euro. In de periode van 1 april 2009 tot 31 maart 2010 ging het respectievelijk over 615.783 en 1443.214 certificaten tegen een gemiddelde prijs van 107,33 euro.

Verkoop van groenestroomcertificaten tegen minimumprijs

De groenestroomcertificaten toegekend voor de productie van elektriciteit via zonnepanelen worden in regel verkocht tegen minimumsteun aan de distributienetbeheerder van het net waarop de installatie is aangesloten. Dit aantal stijgt sterk.

Minimumsteunprijs	**2010**	**2011 (cijfers tot 1/8/2011)**
450 euro	360.420	329.802
350 euro	26.894	124.411
330 euro	/	25.108
Totaal	**387.314**	**479.321**

Tabel 4: Aantal aan de distributienetbeheerder verkochte groenestroomcertificaten voor de productie van elektriciteit via zonnepanelen, ingedeeld volgens de toepasselijke hoogte van de minimumsteunprijs in het Vlaamse Gewest

2.3. De productie van groene warmte

In 2010 is de productie van groene warmte sterk gestegen ten opzichte van 2009 (+17,0%). Er werd 12.720 TJ groene warmte geproduceerd, verdeeld over biomassawarmte zonder WKK (7260 TJ), biomassawarmte met WKK (4925 TJ), warmtepompen en –pompboilers (318 TJ) en zonthermisch (217 TJ).

Het aandeel groene warmte in het bruto finaal energieverbruik voor verwarming steeg slechts licht van 2,4% in 2009 naar 2,5% in 2010 door een sterke toename van het totaal verbruik voor verwarming (+14,6%).

3. Bestrijden van de energiearmoede

Aantal klanten van de netbeheerder

Huishoudelijke klanten van wie het leveringscontract door de commerciële energieleverancier omwille van wanbetaling werd opgezegd, worden niet in de kou gezet. Conform de Vlaamse energiewetgeving worden zij verder beleverd door hun distributienetbeheerder. In 2010 nam het aantal huishoudelijke klanten van de netbeheerder in zijn rol als sociale leverancier voor elektriciteit toe met 6% (tot 77.324 afnemers op 31 december 2010) en voor aardgas met 8% (tot 54.701 afnemers op 31 december 2010).

Het verloop van deze klanten is echter groot: 24.145 elektriciteitsafnemers en 17.590 aardgasafnemers die klant waren van de netbeheerder zijn in de loop van 2010 opnieuw overgestapt naar een commerciële leverancier. Dit komt overeen met een verloop van een derde van de huishoudelijke klanten van de netbeheerders in 2010. Voor zowel elektriciteit als gas vertrok ongeveer een vierde van dit aantal afnemers binnen de eerste 2 maanden en een vierde tussen 2 en 6 maanden na de start van de levering door de netbeheerder. Ruim de helft van de afnemers die vertrokken, deden dit echter na meer dan 6 maanden levering door de netbeheerder.

Budgetmeters

Ook het aantal geïnstalleerde en actieve budgetmeters blijft stijgen: op 31 december 2009 waren er 40.341 ingeschakelde elektriciteitsbudgetmeters, op 31 december 2010 waren dat er 41.200. De reden voor deze stijging heeft te maken met het nog steeds toenemend aantal gezinnen dat bij de netbeheerder terecht komt nadat hun contract werd opgezegd wegens wanbetaling. Wat betreft het aantal aardgasbudgetmeters, is er een gigantische stijging merkbaar ten opzichte van 2009 als gevolg van de massale uitrol van aardgasbud-

getmeters vanaf eind 2009, maar vooral begin 2010: op 31 december 2009 waren er 4.488 ingeschakelde aardgasbudgetmeters, op 31 december 2010 waren dat er al 18.190.

Afsluitingen

Wie de installatie van een budgetmeter weigert, kan na advies van de lokale adviescommissie worden afgesloten. In de loop van 2010 werden 1.857 huishoudelijke afnemers (0,07% van het totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers) door de netbeheerders afgesloten van elektriciteit.. Dit is meer dan een verdubbeling in vergelijking met 2009, toen slechts 923 (0,03%) toegangspunten in de loop van het jaar afgesloten werden.

Voor aardgas waren er wel minder afsluitingen dan het jaar ervoor: 2.836 afsluitingen in 2010 (0,18% van het totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers) ten opzichte van 3.122 in 2009. Dit is een daling met 9,16%. Hiervoor ligt de verklaring bij de uitrol van de aardgasbudgetmeter, waarvan de plaatsing in 2010 goed op gang kwam. Deze budgetmeter biedt een alternatief voor afsluiting aangezien er zo geen nieuwe schulden opgebouwd kunnen worden bij de aardgasnetbeheerder.

Overige

Voor het percentage Belgen (inclusief stookoliegebruikers) dat moeilijkheden ondervindt om de verwarming van zijn woning te bekostigen, wordt verwezen naar hoofdstuk II.7 (indicatoren van het energiebeleid).

4. Bijdragen tot de kwantitatieve en kwalitatieve uitbouw van groene jobs

In juli 2011 werd een opdracht uitgeschreven voor de ontwikkeling van een eenvoudig rekenmodel voor de inschatting van de tewerkstellingseffecten verbonden aan de meest prioritaire Vlaamse energiebeleidsmaatregelen. Een nulmeting voor 2009 en 2010 zal worden uitgevoerd tegen eind februari 2012.

5. Verbeteren van de werking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt met als doel klanten een goede dienstverlening aan te bieden tegen een concurrentiële prijs

Aantal leveranciers

Op 1 augustus 2011 zijn er 25 elektriciteitsleveranciers en 22 aardgasleveranciers die een leveringsvergunning hebben voor de levering van elektriciteit en aardgas in het Vlaamse Gewest.

Marktaandelen leveranciers

Uitgedrukt in % van het aantal actieve toegangspunten op het elektriciteitsnet (zie tabel 4), beschikte de Electrabel-groep in 2011 over een marktaandeel van 63,9%. Daarna volgde de SPE-groep met 20,7%. Opvallend is de gestage achteruitgang van het marktaandeel van Electrabel Customer Solutions ten gunste van de andere marktspelers, met in het bijzonder de recente opkomst van Lampiris. Het marktaandeel van de netbeheerders, hoofdzakelijk in de rol als sociale leverancier, stabiliseert.

Leverancier	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Electrabel Customer Solutions N.V.	75,83	69,62	67,76	67,73	67,47	66,83	65,70	63,94
SPE N.V.	0,01	0,35	0,47	20,43	19,99	20,08	20,20	20,73
Nuon Belgium N.V.	1,66	6,96	7,83	7,69	7,57	7,71	7,88	8,01
Netbeheerders	0,00	0,72	1,20	1,72	2,34	2,48	2,77	2,69
Essent Belgium N.V.	0,60	1,77	2,27	1,97	2,01	1,97	1,82	1,86
Lampiris N.V.	-	0,00	<0,01	<0,01	0,04	0,13	0,43	1,31
Ecopower CVBA	0,07	0,16	0,21	0,24	0,32	0,46	0,69	0,84

Tabel 5: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers op 1 januari, uitgedrukt in % van totaal aantal toegangspunten

Voor aardgas zijn er vergelijkbare marktaandelen en springt ook de sterke groei van het marktaandeel van Lampiris in het oog.

Leveranciers	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Electrabel Customer Solutions N.V.	85,28	76,61	73,02	72,05	70,96	69,53	67,99	65,42
SPE N.V.	-	<0,01	<0,01	15,71	15,98	16,65	16,95	17,61
Nuon Belgium N.V.	1,56	7,56	8,39	8,17	8,02	8,16	8,19	8,23
Netbeheerders	0,00	0,97	1,57	2,27	2,94	3,05	3,37	3,28
Lampiris N.V.	-	-	-	-	0.02	0.30	1.28	3.22
Essent Belgium N.V.	-	1,02	1,74	1,53	1,71	1,72	1,58	1,61

Tabel 6: Marktaandelen aardgasleveranciers op 1 januari, uitgedrukt in % van totaal aantal toegangspunten

Leverancierswissels en switchgraad

In 2010 veranderden 212.885 afnemers van elektriciteitsleverancier en 127.873 afnemers van aardgasleverancier (telkens huishoudelijke en professionele afnemers samen), of respectievelijk 19,6% en 16,4% meer dan in 2009.

Onderstaande switchgraad geeft aan hoeveel % van het totaal aantal toegangspunten in een bepaald jaar van leverancier veranderd zijn. De switchdynamiek in 2010 ligt duidelijk hoger dan die in de vorige jaren.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Switchgraad elektriciteit	4,58	5,02	5,59	5,60	5,64	6,68
Switchgraad aardgas	4,67	5,44	6,90	6,43	6,25	7,06

Tabel 7: Aandeel (%) van het totaal aantal toegangspunten dat jaarlijks een overstap maakte naar een andere elektriciteitsleverancier (switchgraad)

Concentratiegraad

De Herfindahl-Hirschman index (HHI) is de meest gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een bedrijfstak. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders. De uitkomst van de berekening ligt steeds tussen 0 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). In het algemeen is een HHI onder de 1800 aangewezen, terwijl een HHI boven de 2500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.

De streefwaarden worden in Vlaanderen zowel voor de elektriciteits- als voor de aardgasmarkt in ruime mate overschreden (zie tabel 7). Wel is er jaar na jaar een beperkte verbetering te constateren. In 2010 was

die iets groter dan het jaar voordien. Dit ligt in lijn met de hogere switchactiviteit in 2010 en de winst in marktaandeel van nieuwe spelers ten opzichte van historische spelers. Deze evolutie kan toegeschreven worden aan een aantal factoren, waaronder de specifieke productaanbod en prijzenpolitiek van nieuwe spelers tegen de achtergrond van toenemende energieprijzen en het succes van groepsaankopen die nieuwe spelers toelaten aan klantwerving te doen.

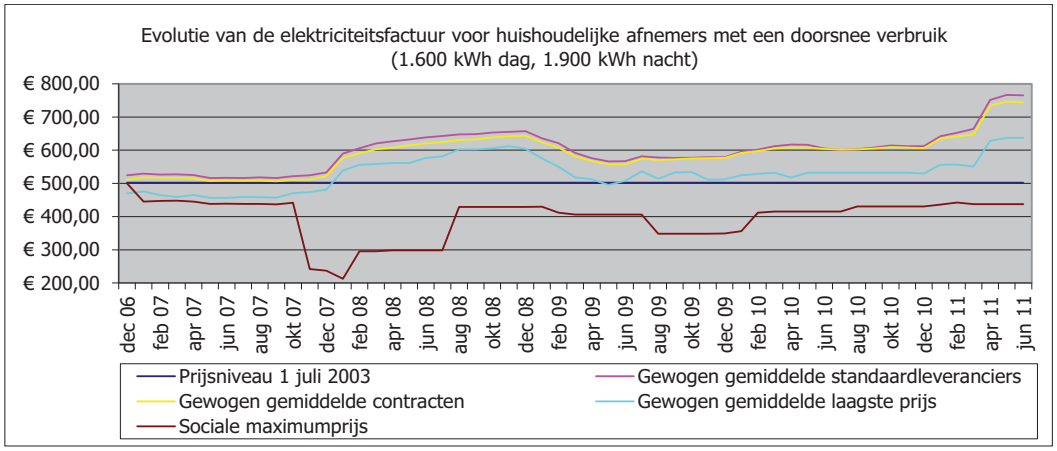
	2006	2007	2008	2009	2010
Elektriciteitsmarkt	5072	5190	4938	4812	4595
Aardgasmarkt	5513	5610	5205	5007	4680

Tabel 8: De evolutie van de Herfindahl-Hirschman index (HHI) voor de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt

Prijsevolutie van elektriciteit en aardgas voor huishoudelijke afnemers

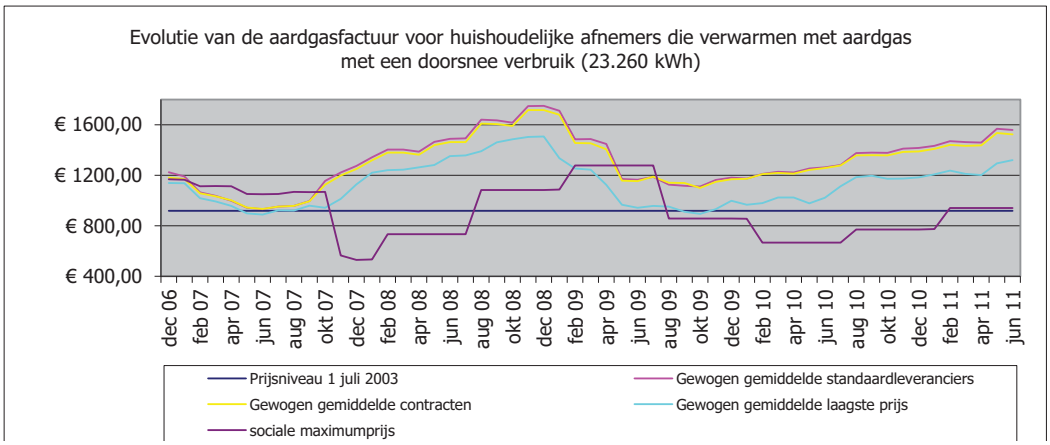
In de volgende grafieken wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, van de gewogen gemiddelde prijs van de leveringscontracten en van de gewogen gemiddelde laagste prijs getoond op maandbasis. Ook wordt de sociale maximumprijs opgenomen.

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat, voor wat de elektriciteitsprijzen betreft, in maart de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten het tot dan hoogste prijsniveau sinds de vrijmaking (met name december 2008) overstegen. Door de verhoging van de distributienettarieven door Eandis in april 2011 en van Inter-energa en van Iveg in mei 2011 bereikten deze prijzen een hoger prijsniveau. De gewogen gemiddelde laagste prijs oversteeg pas in april het tot dan hoogste prijsniveau (dat van november 2008).

Figuur 3: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

De evolutie van de aardgasprijzen is eveneens stijgend, maar heeft nog niet het hoogste prijsniveau bereikt sinds de vrijmaking van de gasmarkt (van november 2008).

Figuur 4: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

Onderdelen van de elektriciteits- en gasprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kost die door de leveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend kan worden uitgesplitst in verschillende prijsonderdelen: de energieprijs (inclusief de kosten voor groene stroom en WKK), de transmissienettarieven of gasvervoertarieven, de distributienettarieven en de heffingen.

Voor elektriciteit is in juli 2011 het procentueel aandeel van de energiekosten 50,72%, van de distributienettarieven 40,53%, van de transmissienettarieven 7,67% en van de heffingen 1,08%. De btw is in elk onderdeel inbegrepen. Het distributienettarief is in juli 2011 (€ 302,58) hoger dan in december 2010 (€ 211,49) als gevolg van de goedkeuring door de CREG van hogere distributienettarieven in de eerste helft van 2011. Het transmissienettarief is over deze periode minder sterk gestegen van € 48,16 in december 2010 tot € 57,26 in juli 2011. Deze stijging is grotendeels te wijten aan de stijging van de federale bijdrage die in 2011 aanzienlijk hoger ligt dan in 2010[3]. De energieprijs over dezelfde periode gestegen van € 340,47 in december 2010 tot € 378,65 in juli 2011.

Voor aardgas is in juli 2011 het procentueel aandeel van de energiekosten 72,13%, van de distributienettarieven 22,65%, van de gasvervoertarieven 2,58% en van de heffingen 2,63%. De energieprijs is gestegen met 12,09% over de periode december 2010 (€ 982,72) – juli 2011 (€ 1101,54).

Groene stroomcontracten

Het aantal huishoudelijke en professionele afnemers dat kiest voor een groen contract steeg opnieuw aanzienlijk. 14,67% van de afnemers kiest momenteel voor een contract waarbij de leverancier een garantie geeft dat de geleverde elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig is. Dit was nog 11,06% in 2010 en 3,24% in 2009.

Kennis Vlaamse burgers en bedrijven over de werking en opportuniteiten van de Vlaamse energiemarkt

In 2010 zei 60% van de Vlaamse gezinnen zich voldoende geïnformeerd te voelen over de vrijmaking van de energiemarkt. Dit percentage is vergelijkbaar met 2009 (62%) en duidelijk beter dan in 2008 (52%). Ruim de helft van de huishoudens (55%) meent dat de vrijmaking een positief effect heeft voor de consument. Anderzijds vindt één op de drie (35%) dat de vrijmaking geen positief effect heeft. 10% heeft geen mening. In 2009 bedroegen deze percentages respectievelijk 51%, 38% en 11%. Gezinnen met een contract voor elektriciteit bij een andere leverancier dan hun standaardleverancier staan positiever tegenover de vrijmaking (61%) dan de gezinnen met een contract bij de standaardleverancier (55%).

[3] Bij de verdeling wordt uitgegaan van een 100% grijze brandstofmix waardoor er geen vrijstelling van de heffingen denuclearisatie en Kyoto geldt.

Zeven jaar na de volledige vrijmaking, voelt minder dan één op drie (31%) bedrijven zich nog steeds onvoldoende geïnformeerd over de vrijgemaakte energiemarkt. Belangrijk is dat hun aantal is gedaald in vergelijking met 2009 (41%). Een meerderheid van de respondenten (65%) vindt dat de vrijmaking van de energiemarkt een goede zaak is voor het bedrijf. Het geloof in het positieve effect is toegenomen in vergelijking met 2009. De positieve houding tegenover de vrijmaking is vandaag groter bij bedrijven met een contract bij een andere leverancier (71%) dan bij bedrijven bij de standaard leverancier (64%).

6. Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven

Frequentie en duur onderbreking

In het algemeen blijft de betrouwbaarheid van de middenspanningsdistributienetten op een hoog peil gehandhaafd. Gemiddeld werd de stroomvoorziening van een afnemer in 2010 0,51 keer ongepland onderbroken door incidenten op het middenspanningsnet en 0,06 keer door een onderbreking op het laagspanningsnet. Beide samen veroorzaakten bij de laagspanningsdistributienetgebruiker een gemiddelde spanningsonderbreking in 2010 van 20 minuten en 6 seconden. De onbeschikbaarheid is voornamelijk het gevolg van defecten op middenspannings- en hoogspanningskabels. Deze kunnen al dan niet veroorzaakt zijn door derden.

De gemiddelde onbeschikbaarheid van de toegang tot het aardgasnet werd per afnemer geschat op 5 minuten in 2010, net als in 2008 en 2009. In 2006 en 2007 lag dit cijfer op 6 minuten. Deze onbeschikbaarheid is nagenoeg volledig toe te schrijven aan geplande werken. Dit heeft meestal geen al te grote impact op het gebruikerscomfort aangezien geplande werken op voorhand moeten worden aangekondigd of in overleg gebeuren met de getroffen eindafnemers.

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Laagspanning	**Frequentie**				0,06	0,05	0,06
	Duur				0:06:23	0:05:35	0:07:04
Middenspanning	**Frequentie**	0,69	0,68	0,56	0,55	0,51	0,51
	Duur	0:36:19	0:28:22	0:22:19	0:22:07	0:21:30	0:20:06
Aardgas	**Duur**		0:06:00	0:06:00	0:05:00	0:05:00	0:05:00

Tabel 9 Evolutie van de frequentie en de duur van de stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet

Aansluitingsgraad en aansluitbaarheidsgraad aardgasdistributienet

Aan de aardgasdistributienetbeheerders is de verplichting opgelegd om bepaalde streefcijfers te halen met betrekking tot de uitbouw van hun netten: met name moeten zij in de woongebieden exclusief woongebieden met landelijk karakter in hun gebied een aansluitbaarheidsgraad behalen van 95% in 2015 en 99% in 2020 en een aansluitbaarheidsgraad in alle woongebieden van hun gebied (dus inclusief woongebieden met landelijk karakter) van 95% in 2020. Hierbij moet evenwel steeds rekening worden gehouden met de ontwikkeling van de werkelijke aansluitingsgraad op het net. Als deze sterk achterblijft, is het wellicht noodzakelijk om de doelstellingen bij te sturen. Voorlopig lijkt dit op basis van onderstaande cijfers niet nodig.

	aansluitbaarheids-graad woongebied excl. landelijk karakter		aansluitbaarheids-graad woongebied geheel		aansluitbaarheids-graad globaal		aansluitingsgraad	
Jaartal	**2010**	**2011**	**2010**	**2011**	**2010**	**2011**	**2010**	**2011**
Gaselwest	96,1	96,8	95,6	96,4	87,0	87,8	55,0	55,3
Imea	99,0	99,0	99,0	99,0	98,7	98,4	70,0	69,9
Imewo	96,6	97,1	96,0	96,7	92,4	93,1	57,9	58,8
Intergem	94,4	96,0	90,4	92,3	86,6	88,4	55,1	56,3
Iveka	95,3	96,3	94,1	95,3	88,3	89,5	64,3	64,9
Iverlek	93,7	94,4	91,0	92,1	87,4	88,4	57,8	58,5
Sibelgas	96,6	97,0	95,5	96,4	92,9	94,0	69,2	69,3
Iveg	96,0	96,5	93,7	94,5	93,3	91,7	79,4	79,1
Infrax West	93,4	95,1	93,6	94,7	89,6	85,9	52,8	55,1
Inter-energa	93,6	94,3	89,7	90,9	84,2	85,9	40,9	41,9

Tabel 10: Aansluitbaarheids- en aansluitingsgraad van het aardgasnet per netbeheerder op 1 januari

Slimme meters en slimme netten

De netbeheerders rapporteerden voor het eerst in 2010 aan de VREG een aantal indicatoren die een maat zijn voor slimme netten. De komende jaren zal de evolutie hiervan aangeven in welke mate het bestaande elektriciteitsnet evolueert naar een *slim* net.

In 2010 werden 3.268 slimme meters geïnstalleerd in het kader van een aantal pilootprojecten van de netbeheerders. 64,5% van de meetpunten op middenspanning (MS) zijn op afstand uitleesbaar (= AMR). Een aantal van de >56 kVA klanten op laagspanning (LS) werden ook al uitgerust met een telegelezen meter. De middenspanningscabines worden ook meer en meer uitgerust met telebediende schakelaars en sensoren. Bijkomende indicatoren zijn nog in ontwikkeling.

Slimme meters	
- *aantal AMR gemeten punten MS*	13.042
- *% aandeel AMR gemeten toegangspunten in MS*	64,5%
- *aantal AMR gemeten punten LS*	7.589
- *% aandeel AMR gemeten toegangspunten in LS*	0,2%
- *aantal geïnstalleerde slimme elektriciteitsmeters*	3.268
- *aandeel slimme meters in gemeten toegangspunten op LS*	0,1%
Geavanceerde sensoren	
- *aantal telebediende schakelaars/km net*	1,17
- *aantal distributienetgebruikers/aantal telebediende schakelaars*	4.513
- *aantal telegelezen spanningspunten/aantal cabines*	1,10%
- *aantal telegelezen stroommeetpunten/aantal cabines*	4,91%

Tabel 1: Indicatoren slimme netten op 1 januari 2011

7. Opvolging indicatoren beleidsnota Energie 2009-2014

	2008	2009	2010
Daling van de energie-intensiteit (bruto binnenlands verbruik t.o.v. bruto binnenlands product) (indicator Pact 2020)	9,64 MJ/euro	9,49 MJ/euro	10,23 MJ/euro
Realisatie van de tussentijdse streefwaarde voor 2010 in het eerste actieplan 'energie-efficiëntie': besparing finaal energieverbruik in 2010 bedraagt 3% van het gemiddeld finaal energiegebruik in 2001-2005	Gerealiseerd: de effectieve besparing in 2010 wordt in het tweede actieplan (17 juni 2011) geschat op 5,7%		
De plaatsing van dak- en zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 o.a. voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt (indicator Pact 2020)	Premies netbeheerders: -dakisolatie: 19.842 -vervanging glas: 41.361 -condensatieketel: 35.547	 -dakisolatie: 52.984 -vervanging glas: 55.438 -condensatieketel: 45.251	 -dakisolatie: 59.297 -vervanging glas: 56.848 -condensatieketel: 48.846
Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm	Het onderzoek naar de kostenoptimale eisenniveaus zal in het najaar van 2011 aanbesteed worden.		
Toename van het aandeel groene stroom conform de groenestroomquota vastgelegd in het decreet van 8 mei 2009 (9% in 2014 – 13% in 2020)	Zie cijfers en toelichting onder II.2.2		
Toename van het aandeel hernieuwbare energie in het finaal energiegebruik (indicator Pact 2020)	2,2%	3,0%	3,3%
Toename van het aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en WKK in het bruto elektriciteitsverbruik (indicator Pact 2020)	20,0%	23,8%	24,6%
Toename van het aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag (indicator Pact 2020)	32,9%	34,1%	36,4%
Toename aandeel hernieuwbare energie in de transportsector (indicator Pact 2020)	1,2%	3,0%	4,3%
Daling van het percentage Belgen dat moeilijkheden ondervindt om de verwarming van zijn woning te bekostigen (Bron: EU-SILC-enquête)	6,4%	5,1%	Nog niet bekend
Afname van het aantal leveringscontracten elektriciteit en aardgas dat wegens wanbetaling wordt opgezegd	Nb	Nb	Elektriciteit: 42.494 Aardgas: 29.415

Afname van het aantal afsluitingen van gezinnen, geen afsluitingen zonder een gedegen sociaal onderzoek	/	Elektriciteit: 923 Aardgas: 3122	Elektriciteit: 1857 Aardgas: 2836
Toename van de omzet, de werkgelegenheid en het aantal starters in de hernieuwbare energiesector (indicator Pact 2020)	8800 voltijdse jobs, omzet 5 miljard euro (onderzoek departement LNE i.s.m. VEA, okt. 2010)	Onderzoeksopdracht opgestart medio 2011. Werkgelegenheid in 2009 en 2010 bekend tegen eind februari 2012.	
Toename van de omzet, de werkgelegenheid en het aantal starters bij de energiedienstenbedrijven	Bovenstaande opdracht omvat ook de tewerkstellingseffecten in de markt van energiedeskundigen voor gebouwen.		
Toename van het aantal bedrijven in de groene economie dat een kwaliteitsgarantie kan voorleggen	Nog geen monitoring voorhanden. Een certificatieregeling voor installateurs van hernieuwbare energie-installaties (zie III.7) wordt uitgewerkt die mogelijks wordt uitgebreid naar de installateurs van energie-efficiënte technieken.		
Toename van de kennis van de Vlaamse burgers en bedrijven over de werking en opportuniteiten van de Vlaamse energiemarkt en een betere werking van deze energiemarkt	Burgers: 32% Bedrijven: /	Burgers: 62% Bedrijven: 57%	Burgers: 60% Bedrijven: 66%
Toename van het aantal afnemers dat een bewuste keuze maakt voor een leverancier (indicator: relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap maakt)	Elektriciteit: 5,60% Aardgas: 6,43%	Elektriciteit: 5,64% Aardgas: 6,25%	Elektriciteit: 6,68% Aardgas: 7,06%
Aantal afnemers dat kiest voor een groen stroomcontract (indicator: aantal toegangspunten dat een groen stroomcontract heeft ondertekend t.o.v. het totale aantal toegangspunten, stand van zaken 31 december)	3,24%	11,06%	14,67%
Stabilisatie of daling van het aantal en de duur van de stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet	Zie II.6.		
Stijging van de aansluitingsgraad (AG) en aansluitbaarheidsgraad (AGB) van het aardgasnet (stand van zaken 31 december)	Zie II. 6		
Uitbouw van een slim elektriciteitsnetwerk waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld (indicator Pact 2020)	Zie II 6.		
Resultaten van de pilootprojecten met slimme meters	Zie III.17		

III. Stand van zaken en prognoses uitvoering operationele doelstellingen

1. Energiebegroting 2011 en 2012

Voor details inzake de energiebegroting verwijs ik naar de middelen- en uitgavenbegroting en bijhorende memorie van toelichting die samen met deze beleidsbrief in het Vlaams Parlement zijn ingediend.

Alle kredieten van de energiebegroting worden gespijsd uit de algemene middelen, behoudens de kredieten van het Energiefonds (rollend begrotingsfonds) waaraan rechtstreeks de administratieve boetes inzake de handhaving van het energiebeleid worden toegewezen. Voor het Energiefonds betreft het vanaf 2011 bijna uitsluitend inkomsten die voortvloeien uit de handhaving van de energieprestatieregelgeving voor gebouwen (zie hoofdstuk III.3.6.1). Op 17 december 2010 besliste de Vlaamse Regering om hiervoor bijkomend personeel in te zetten bij het VEA, wat naar verwachting als neveneffect zal hebben dat de jaarontvangsten van het Energiefonds zullen stijgen in vergelijking met 2010.

De recurrente middelen voor het energiebeleid liggen in de begroting van 2012 op het niveau van 2011. Hiervan stel ik ongeveer 75% (vanaf 2012 iets meer dan 50 miljoen euro) ter beschikking voor het ontlasten van de nettarieven die gekoppeld zijn aan de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders. Ik stel deze middelen ter beschikking tot vergoeding aan de netbeheerders, respectievelijk voor de REG-premies (hoofdstuk III.4), een aantal nieuwe sociale dakisolatieprojecten (hoofdstuk III.6.2.2), de energiescans (hoofdstuk III.8.2) en de premies voor grotere (niet-huishoudelijke of industriële) groenewarmteprojecten (hoofdstuk III.10.2).

Begroting 2011

De toegewezen ontvangsten op het Energiefonds worden in 2011 geraamd op 2470 kEUR.

De totaal begrote uitgaven aan vastleggingen voor het energiebeleid bedragen in 2011 68.302 kEUR:
- 94% valt onder beheer van het VEA, namelijk:
  - 4598 kEUR eigen apparaatkredieten (incl. de ICT-uitgaven van het energiebeleid – vooral op het vlak van de handhaving);
  - 59.561 kEUR beleidskredieten. Deze omvatten tevens 6400 kEUR geraamde vastleggingen op het Energiefonds en het eenmalig bijkomend budget ad 2.000 kEUR voor de subsidies aan sociale verhuurkantoren (cf. hoofdstuk III.6.2.1).
- de resterende 6% betreft de dotatie van de VREG (4068 kEUR) en een beperkt krediet (75 kEUR) voor internationaal energiebeleid dat beheerd wordt door het departement LNE[4].

De invulling van de betaalkredieten op bovengenoemde programma's wordt in 2011 geraamd op 78.509 kEUR. Deze omvatten tevens 16.900 kEUR geraamde betalingen lastens het Energiefonds.

Begroting 2012

De raming van de toegewezen ontvangsten op het Energiefonds wordt in 2012 omhoog bijgesteld tot 3.443 kEUR in gevolge de in 2011 opgestarte en in 2012 op kruissnelheid te brengen personeelsuitbreiding voor de versterking van de EPB-handhaving (cf. supra).

De totaal begrote uitgaven aan vastleggingen voor het energiebeleid in 2012 bedragen 68.590 kEUR (incl. een beperkt eenmalig budget ad 464 kEUR als gevolg van de invoering van het Rekendecreet):

[4] Overige departementale kredieten en provisies die beheerd worden samen met de minister van Leefmilieu worden verder buiten beschouwing gelaten.

- 94% van het energiebudget valt onder beheer van het VEA:
  - 5164 kEUR eigen apparaatkredieten (incl. de ICT-uitgaven van het energiebeleid – vooral op het vlak van de handhaving);
  - 58.949 kEUR beleidskredieten. Deze omvatten tevens 6400 kEUR geraamde vastleggingen op het Energiefonds.
- de resterende 6% betreft:
  - 4401 kEUR dotatie VREG;
  - 76 kEUR internationaal energiebeleid.

De invulling van de betaalkredieten op bovengenoemde programma's wordt in 2012 geraamd op maximaal 81.565 kEUR. Deze omvatten tevens 14.420 kEUR geraamde betalingen lastens het Energiefonds.

2. Opmaak tweede actieplan energie-efficiëntie 2011-2016

Het implementeren van de bepalingen van de Europese richtlijn energie-efficiëntie die betrekking hebben op de gewestelijke energiebevoegdheden is een sleutelproject in uitvoering van het Regeerakkoord en Vlaanderen in Actie (ViA), doorbraak Groen en dynamisch stedengewest.

Op 17 mei 2006 trad de Europese richtlijn betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten in werking. De richtlijn verplicht de lidstaten onder andere om tegen eind 2016 9% energie te besparen bij de eindgebruikers die niet onder de richtlijn verhandelbare emissierechten vallen. De referentie is het gemiddeld verbruik over de periode 2001-2005. De lidstaten zijn verplicht om hierover driemaal uitgebreid te rapporteren aan de Europese Commissie, via de actieplannen 'energie-efficiëntie' (2007, 2011, 2014).

Stand van zaken 2011

De Vlaamse regelgeving is momenteel in overeenstemming met de richtlijn. Op 17 juni 2011 nam de Vlaamse Regering akte van het tweede Vlaams actieplan energie-efficiëntie. In dit plan worden de voortgang en de (verwachte) wijzigingen van de beleidsmaatregelen uit het eerste Vlaams actieplan (2007) beschreven. Uit de geactualiseerde berekeningen blijkt dat eind 2016 een energiebesparing van 13% kan worden gerealiseerd, dus opmerkelijk hoger dan de streefwaarde van 9% uit de richtlijn.

Door de werkgroep energie-efficiëntie van ENOVER werd een tweede nationaal actieplan energie-efficiëntie opgesteld. Dit bestaat uit een synthese van de actieplannen van de drie gewesten en van de federale overheid en een bijlage met de individuele actieplannen. Het nationaal actieplan werd door de werkgroep op 30 juni goedgekeurd om door te sturen naar de Europese Commissie.

Planning 2012

Op 22 juni 2011 publiceerde de Europese Commissie een voorstel voor een richtlijn energie-efficiëntie die de bestaande richtlijnen betreffende energiediensten en energie-efficiëntie en betreffende de bevordering van warmtekrachtkoppeling zal vervangen.

Het voorstel bevat een aantal maatregelen waardoor de Europese doelstelling, om tegen 2020 20% energie te besparen, zou kunnen worden gerealiseerd.

De meest ingrijpende voorstellen betreffen onder andere een verplichting voor de overheden om jaarlijks 3% van de oppervlakte van de gebouwen waarvan ze eigenaar zijn op energie-efficiënte wijze te renoveren. Volgens een andere voorgestelde maatregel zouden de lidstaten een energiebesparingsverplichting van 1,5% per jaar moeten opleggen aan energieverdelers of energieleveranciers. Ook in verband met warmtekrachtkoppeling en de distributienetten voor elektriciteit zijn er ambitieuze voorstellen.

De onderhandelingen over deze richtlijn werden gestart in het Europese Parlement en de Raad. Zij zullen vermoedelijk tot midden 2012 duren.

In het kader van de nieuwe EU2020-strategie voor sociaal-economische hervormingen en met het oog op slimme, duurzame en inclusieve groei en de opvolging ervan via het zogenaamde Europese Semester, zal België ook jaarlijks aan de Europese Commissie en Europese Raad moeten rapporteren over de vooruitgang in de realisering van een energiebesparingsdoelstelling tegen 2020 van 18% van de verbruikte primaire energie.

3. Uitvoeren van de richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen

3.1. Invoeren energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen

Op 5 december 2008 heeft de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring gehecht aan het besluit met betrekking tot invoering van het energieprestatiecertificaat (EPC) bij verkoop en verhuur van niet-residentiële gebouwen.

Stand van zaken 2011

Midden 2011 werd gestart met de ontwikkeling van de rekenmethodiek voor de bepaling van de energieprestaties van bestaande, niet-residentiële gebouwen. In het najaar van 2011 zullen een aantal werksessies worden gehouden, waaraan zowel wetenschappelijke partners als experts uit de praktijk zullen deelnemen, om concrete invulling te geven aan de methodiek.

Planning 2012

De bedoeling is de rekenmethodiek zo veel mogelijk af te stemmen met de projecten onder hoofdstuk III.3.3 (invoeren van berekeningsmethodiek voor andere specifieke bestemmingen nieuwbouw) en hoofdstuk III.3.5.1 (stroomlijning rekenmethodes voor nieuwe en bestaande gebouwen).

Naar verwachting zullen de rekenmethodiek en het inspectieprotocol voor niet-residentiële gebouwen midden 2012 beschikbaar zijn, waarna ze in de praktijk zullen getest worden op een reeks bestaande gebouwen. Eind 2012 zal gestart worden met de softwareontwikkeling, die ongeveer een jaar tijd in beslag zal nemen.

In het najaar van 2013 zullen dan de lesgevers worden opgeleid, zodat de verplichting om over een EPC niet-residentiële gebouwen te beschikken in 2014 in werking zal kunnen treden.

Verder wordt onderzocht hoe er bij de invoering van een as-builtattest een maximale integratie kan gebeuren tussen het as-builtattest en het EPC nieuwbouw.

3.2. Stapsgewijs verstrengen van de energieprestatienormen voor nieuwbouwwoningen, -kantoren en -scholen – invulling korte termijnpad

Stand van zaken 2011

Op 20 mei 2011 heeft de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring gehecht aan een wijziging aan het Energiebesluit. Hiermee worden de EPB-eisen vastgelegd die van toepassing zijn vanaf 1 januari 2012 en vanaf 1 januari 2014. Voor woongebouwen, kantoren en scholen geldt vanaf 2012 een maximale E-peileis E70. Vanaf 2014 bedraagt de maximale E-peileis E60. Ook de thermische isolatie-eisen (U- en/of R-waarden) voor elk type scheidingsconstructie (muur, dak, vloer, venster, glas, enz.) worden aangescherpt. De K-peileis wordt vanaf 2012 maximum K40. Voor een nieuwe wooneenheid geldt vanaf 1 januari 2012 ook een nieuwe eis: de netto-energiebehoefte voor verwarming mag niet hoger zijn dan 70 kWh/m².

De berekeningsmethode moet mee evolueren met de steeds strengere eisen en nieuw in te zetten technieken en materialen. Als voorbereiding op de tweejaarlijkse evaluatie van de EPB-regelgeving, zal een stakeholdersoverleg worden georganiseerd om de nodige ontwikkelingen aan de methodiek te inventariseren.

In het najaar van 2011 wordt een onderzoek naar de kostenoptimale energieprestatie-eisen gelanceerd in uitvoering van de gereviseerde Europese richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen van 19 mei 2010 (gereviseerde EPBD). Zie verder onder hoofdstuk III.3.4 betreffende het lange termijnactieplan 'bijna-energieneutrale gebouwen'.

Een tweede studie naar het vastleggen van de eisen aan de technische installatie bij vervanging in bestaande gebouwen, een nieuwe verplichting volgens de gereviseerde EPBD, werd aanbesteed.

Planning 2012

Op basis van de resultaten van de Europese methodologie en studies zal een voorstel worden uitgewerkt voor een verstrengingspad van de EPB-eisen tot 2021 (zie verder hoofdstuk III.3.4), aangevuld met eisen voor technische installaties in bestaande gebouwen. Op basis van het stakeholdersoverleg zal in de tweejaarlijkse evaluatie een plan van aanpak voor het verder ontwikkelen van de berekeningsmethodiek opgenomen worden.

3.3. Invoeren van een E-peileis voor andere specifieke gebouwbestemmingen

Stand van zaken 2011

Het Waalse Gewest lanceerde eind 2010 een studieopdracht voor het afwerken van de berekeningsmethode en het formuleren van een voorstel voor het eisenniveau voor andere specifieke bestemmingen. De opdracht werd in juni 2011 toegewezen aan de UCL. Het Vlaamse Gewest volgt deze opdracht in het kader van de samenwerkingsovereenkomst met de andere gewesten rond de EPB-berekeningsmethode (via het zogenaamde 'EPB-platform') mee op. De opdracht werd intussen opgestart en heeft een doorlooptijd van negen maanden.

Planning 2012

Na het uitvoeren van de studie rond andere specifieke bestemmingen, zal een voorstel worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering rond het op te leggen eisenniveau vanaf 1 januari 2014.

3.4. Omzetten van de gereviseerde Europese richtlijn inzake de energieprestaties van gebouwen in Vlaamse regelgeving – lange termijnactieplan 'bijna-energieneutrale gebouwen'

Stand van zaken 2011

In het kader van de omzetting van de gereviseerde EPBD van 19 mei 2010 is een ontwerp van decreet neergelegd in het Vlaams Parlement met daarin de volgende decretale ontwerpbepalingen:

> *'De Vlaamse Regering bepaalt welke EPB-eisen overeenkomen met een bijna-energieneutraal gebouw. De Vlaamse Regering zorgt er in dat kader voor dat:*
> *1° uiterlijk op 1 januari 2021 de EPB-eisen voor alle nieuwe gebouwen overeenkomen met de EPB-eisen voor bijna-energieneutrale gebouwen;*
> *2° na 31 december 2018 nieuwe gebouwen waarin overheidsinstanties zijn gehuisvest die eigenaar zijn van deze gebouwen, bijna-energieneutrale gebouwen zijn.'*

In 2011 werd veel aandacht besteed aan het nodige stakeholderoverleg over een actieplan 'bijna-energieneutrale gebouwen'. Al in december 2010 werd een eerste ontwerp van actieplan aan een 50-tal stakeholders bezorgd met vraag tot feedback waarna het VEA verder overleg organiseerde om deze feedback te bespreken en eventueel verder uit te diepen. Dit proces werd vervolgens midden 2011 nog eens herhaald met de geïnteresseerde stakeholders.

De gereviseerde EPBD verplicht de lidstaten tot het berekenen van de kostenoptimale energieprestatie-eisen volgens een door de Europese Commissie vastgelegde methode. Verwachting is dat die methode in najaar

2011 (oorspronkelijk voorzien tegen juni 2011) zal worden gepubliceerd. Aansluitend zal het VEA een onderzoek naar de kostenoptimale eisenniveaus voor de Vlaamse situatie aanbesteden.

Planning 2012

In de gereviseerde EPBD is niet exact bepaald wanneer de lidstaten het actieplan bijna-energieneutrale gebouwen bij de Europese Commissie moeten indienen. Wel staat vast dat de Europese Commissie eind 2012 en vervolgens om de drie jaar een rapport zal publiceren over de voortgang van de lidstaten bij het bevorderen van de toename van het aantal bijna-energieneutrale gebouwen. Er kan dus worden aangenomen dat de Europese Commissie tegen de zomer van 2012 de vraag zal stellen deze actieplannen in te dienen.

Op ENOVER zal in het najaar van 2011 worden bepaald of er een nationaal gecompileerd actieplan wordt ingediend bij de Europese Commissie, of dat ieder gewest zijn actieplan individueel zal indienen.

Het Vlaamse luik zal als mededeling aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd in de eerste helft van 2012.

3.5. Afstemming, vereenvoudiging en kwaliteitsverbetering van het instrumentarium

3.5.1. Stroomlijnen van de berekeningswijzen van de energieprestaties van gebouwen

Stand van zaken 2011

De mogelijke pistes om te komen tot een integratie van de verschillende berekeningsmethodes voor de energieprestatie van nieuwe en bestaande residentiële en niet-residentiële gebouwen werden in het voorjaar van 2011 onderzocht door het VEA. Om een snelle start te maken en te ondervinden welke problemen een integratie met zich meebrengt, werd geopteerd voor een afzonderlijke integratie van residentiële en niet-residentiële gebouwen. Zowel voor nieuwe als voor bestaande niet-residentiële gebouwen werd halfweg 2011 in samenwerking met de andere gewesten het project opgestart om de berekeningsmethode vast te leggen.

Planning 2012

Halfweg 2012 zal worden geëvalueerd hoe de afstemming voor de bepaling van de berekeningsmethodiek voor niet-residentiële gebouwen verliep. Op dat moment zal ik ook een beslissing nemen over de aanpak en timing voor de afstemming van de berekeningsmethode voor nieuwe en bestaande residentiële gebouwen.

3.5.2. Verbeteren van de integratie van maatwerkadvies in de energieprestatiecertificatie van residentiële gebouwen

Stand van zaken 2011

Begin september 2011 werd een bestek gelanceerd voor de integratie van een maatwerkadviesmodule in de certificatiesoftware voor bestaande residentiële gebouwen. Naar verwachting zal de opdracht eind 2011 kunnen worden toegewezen.

Planning 2012

Het vastleggen en testen van de berekeningsmethodiek, het uitwerken van de softwarefunctionaliteiten, de effectieve ontwikkeling van de maatwerkadviesmodule en de opleidingen voor de lesgevers staan in 2012 op het programma.

3.5.3. Stroomlijnen van de erkenningsregelingen voor energiedeskundigen en meer kwaliteitsgaranties voorzien

Stand van zaken 2011

Begin 2011 werden vijf informatiesessies georganiseerd om de energiedeskundigen te wijzen op de veelgemaakte fouten bij de opmaak van het EPC voor bestaande residentiële gebouwen en om de verscherpte handhaving op de kwaliteit van de certificaten toe te lichten. Meer dan 1000 energiedeskundigen namen deel aan deze sessies. Deze veelgemaakte fouten werden ook behandeld in een nieuwsbrief. Het structureel overleg met de opleidingsinstellingen werd eveneens begin 2011 opgestart.

In mei 2011 werd een Europese aanbesteding gelanceerd voor het organiseren van een centraal examen voor energiedeskundigen. De toewijzing van de opdracht wordt in het najaar van 2011 verwacht.

Een bevraging van de energiedeskundigen over de kwaliteit en de inhoud van de opleidingen tot energiedeskundige werd voorbereid. De resultaten van de bevraging zullen eind 2011 beschikbaar zijn.

Planning 2012

In 2012 zal de implementatie van een centraal examen worden voorbereid zodat de eerste examens in 2013 kunnen plaatsvinden.

In de loop van 2012 zal een aangepaste versie van de certificatiesoftware en het inspectieprotocol worden gelanceerd. Tegelijkertijd zullen de opleidingen op basis van de bevraging naar energiedeskundigen worden bijgestuurd. Voor de opleidingsinstellingen zullen train-de-trainersessies worden georganiseerd. Voor de bijscholing van de reeds erkende energiedeskundigen zal een samenwerking met de opleidingsinstellingen worden onderzocht.

Tegelijkertijd wordt het regelgevend kader voor de stroomlijning van de erkenningsregeling voor energiedeskundigen type A en B verder uitgewerkt. Hierbij zal bijzondere aandacht worden besteed aan kwaliteitsgaranties, zoals het regelmatig volgen van een verplichte bijscholing om de erkenning te kunnen behouden. De effectieve invoering van één type energiedeskundige voor bestaande residentiële gebouwen kan pas gebeuren als de maatwerkadviesmodule geïntegreerd werd in de certificatiesoftware (zie III.3.5.2).

3.5.4. Uitbouwen van de energieprestatiedatabank tot authentieke gegevensbron

Een betere dienstverlening door de koppeling van databanken, de integratie van gegevensverkeer en backoffice activiteiten, en de ontwikkeling van een geïntegreerde Vlaamse publieksbalie, is een sleutelproject van het Meerjarenprogramma Slagkrachtige overheid (invulling ViA-doorbraak Slagkrachtige overheid).

Stand van zaken 2011

In 2011 werd een analyse opgestart rond het aanspreken van de authentieke bronnen voor de identificatie van natuurlijke personen en rechtspersonen. Het project met betrekking tot de digitale bouwaanvraag van RWO en Bestuurszaken (de digitale bouwvergunning en milieuvergunning als strategisch project van het meerjarenprogramma Slagkrachtige overheid), werd verder opgevolgd. De mogelijkheden voor een maximale gegevensuitwisseling tussen het VEA en het beleidsveld Ruimtelijke Ordening inzake vergunningen, meldingen, start en einde van de werken werden in kaart gebracht. Het VEA nam in 2011 deel aan de werkgroep rond de unieke identificatie van het gebouw, een initiatief van het AGIV.

Planning 2012

In 2012 wordt gestart met de realisatie van een koppeling met de authentieke databronnen voor de unieke identificatie van natuurlijke personen en rechtspersonen. Na oplevering van een testklare applicatie met betrekking tot het project digitale bouwaanvraag (in principe midden 2012), zal het VEA hierop voortbouwend een analyse opstarten rond de digitale handtekening van de EPB-documenten, de mandatering van

verslaggevers door de aangifteplichtige en een koppeling met de authentieke vergunningenbron. Het AGIV zal een testproject rond de unieke identificatie van het gebouw lanceren om na te gaan hoe het gebouwregister opgebouwd kan worden. De resultaten van dit testproject zullen worden opgevolgd.

3.6. De handhaving van de energieprestatie- en de energieprestatiecertificaten-regelgevingen in overeenstemming brengen met de eisen van de Europese richtlijn

3.6.1. Handhaving van de energieprestatieregelgeving

Stand van zaken 2011

Overeenkomstig de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december 2010, wierf het VEA 9 personeelsleden aan voor de versterking van de EPB-handhaving. De personeelsleden traden in dienst tussen maart en mei 2011. De versterkte personeelsinzet werpt zijn vruchten af. Tot eind augustus 2011 werd voor 1305 dossiers die niet voldoen aan de EPB-eisen de handhavingsprocedure opgestart (2010: 512).

Planning 2012

Een volgehouden handhaving van het naleven van het indienen van de startverklaring en de EPB-aangifte is nodig om het draagvlak voor de regelgeving te behouden. De achterstand van handhavingsdossiers die niet aan de EPB-eisen voldoen, wordt verder weggewerkt. Daarnaast wordt ook de stock van te behandelen verslaggevercontroles afgebouwd.

3.6.2. Handhaving van de energieprestatiecertificatieregelgeving

Stand van zaken 2011

Eind juli waren al 4247 wooneenheden gecontroleerd op aanwezigheid van het energieprestatiecertificaat bij verkoop en verhuur van wooneenheden. Bijna 82% van de gecontroleerde eigenaars blijkt over een EPC te beschikken. In 2010 was dit nog maar 68%. Daarnaast waren steekproefsgewijs de invoergegevens van 423 energieprestatiecertificaten voor woongebouwen, opgemaakt door 140 energiedeskundigen, gecontroleerd. Aan 17 energiedeskundigen werd een administratieve geldboete opgelegd. Bijkomend werd de procedure voor het vestigen van een administratieve geldboete opgestart voor 24 energiedeskundigen. De erkenning van 1 energiedeskundige werd geschorst en voor 4 energiedeskundigen dreigt een schorsing van de erkenning.

Voor publieke gebouwen werden in de eerste helft van het jaar aanwezigheidscontroles uitgevoerd voor gemeenten en welzijns- en gezondheidsvoorzieningen. De doelgroep van de scholen komt in het najaar van 2011 aan bod . Dan zal ook gestart worden met kwaliteitscontroles.

Planning 2012

De aanwezigheids- en kwaliteitscontroles voor EPC publieke gebouwen en EPC residentiële gebouwen worden opgevoerd. Het VEA zal ook strenger optreden tegen energiedeskundigen die een EPC van ondermaatse kwaliteit afleveren. Bovendien geldt vanaf 2012 de verplichting om het kengetal van het EPC te vermelden op advertenties van woningen die te koop of te huur worden aangeboden. Deze verplichting vergemakkelijkt de controles en responsabiliseert tussenpersonen als immomakelaars en notarissen.

4. Evalueren en stroomlijnen van de financiële ondersteuningsmaatregelen voor energiebesparende investeringen in de woning

Om energiebesparende investeringen in bestaande woningen te stimuleren, bestaan er zowel premies van de distributienetbeheerders in het kader van de REG-openbare dienstverplichtingen als premies van de Vlaamse overheid (dakisolatiepremie). De burger kan bovendien een beroep doen op de federale belastingvermindering voor energiebesparende investeringen, en ook sommige provincies en gemeenten geven premies.

Stand van zaken 2011

Een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering dat de stroomlijning, vereenvoudiging en uniformisering bewerkstelligt van de REG-openbaredienstverplichtingen van de distributienetbeheerders, bestaande premies van de Vlaamse overheid integreert in deze verplichtingen en de overdrachten regelt van de Vlaamse overheid naar de netbeheerders voor de financiering van sommige van de premieregelingen, werd definitief goedgekeurd op 23 september 2011.

Enkele krachtlijnen zijn:
- elke Vlaming krijgt recht op dezelfde premies. Vandaag verschillen de premies van netbeheerder tot netbeheerder en wordt de dakisolatiepremie door twee verschillende instanties uitbetaald, wat verwarrend is voor wie isoleert. Voortaan zullen de netbeheerders alle premies uitreiken en in heel Vlaanderen dezelfde premies aanbieden;
- naast premies voor dakisolatie komen er ook verhoogde premies voor vloer- en muurisolatie;
- ook verenigingen van mede-eigenaars kunnen aanspraak maken op premies voor energiebesparende maatregelen in gemeenschappelijke delen van het gebouw;
- er is budget vrijgemaakt om jaarlijks 3000 daken van slecht geïsoleerde huurwoningen te gaan isoleren bij de meest behoeftige doelgroepen (zie hoofdstuk III.6.2.2). Daarnaast blijft de mogelijkheid bestaan om energiescans aan te vragen (zie hoofdstuk III.8.2);
- de condensatieketelpremie wordt versterkt voor beschermde afnemers;
- in het kader van het actieplan groene warmte worden de premies voor zonneboilers en warmtepompen verhoogd (zie hoofdstuk III.10.2);
- Kmo's en bedrijven kunnen beroep doen op gelijkaardige isolatiepremies als de huishoudens. Ze kunnen ook premies krijgen voor andere energiebesparende ingrepen die afhangen van de gerealiseerde energiebesparing en pas worden toegekend na uitvoering van een energie-audit.

Dankzij een efficiënte inzet van de budgetten en een extra inspanning op de eigen begroting, zal de hervorming ervoor zorgen dat de impact op de energiefactuur van de consument kleiner wordt. Tot nog toe werden de premies grotendeels verrekend in de tarieven. Alleen de dakisolatiepremie werd door de regering betaald. Voortaan past de Vlaamse Regering jaarlijks 50 miljoen euro bij. Uitgaande van de inschattingen voor het voorliggende wijzigingsvoorstel zou er in 2012 ongeveer 16 à 17 miljoen euro worden bespaard op de nettarieven ten opzichte van 2010.

Planning 2012

Het besluit van de Vlaamse Regering over de nieuwe openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders en de integratie van de premies van de Vlaamse overheid in diezelfde regeling, treedt in werking op 1 januari 2012.

5. Uitvoeren en uitbreiden van het Energierenovatieprogramma 2020

Bevorderen van energiebesparende maatregelen om de energiekosten te beperken bij eigenaars, huurders op de private markt en sociale huurders is een sleutelproject (en tevens vlaggenschipinitiatief) in uitvoering

van het Regeerakkoord en ViA, doorbraak Groen en dynamisch stedengewest. De onderliggende projecten hebben een sterke link met de doorbraak Warme samenleving.

Het Energierenovatieprogramma 2020 heeft als doelstelling dat elke Vlaming tegen 2020 een energiezuinige woning heeft, met minstens verbeterd dubbel glas, een geïsoleerd dak en een energiezuinige verwarming. Om deze ambitieuze doelstelling waar te maken, is een coherente set van maatregelen nodig op korte, middellange en lange termijn.

Stand van zaken 2011

a) Stroomlijning van energiepremies

De energiepremies worden volledig afgestemd op het Energierenovatieprogramma 2020 en de actieplannen voor respectievelijk hernieuwbare energie/groene warmte (zie hoofdstuk III.4 hierboven, respectievelijk de hoofdstukken III.10.1 en III.10.2 hieronder).

b) Structurele maatregelen

Omtrent de uit te werken structurele maatregelen werd ook in 2011 weer uitgebreid overlegd met de betrokken stakeholders. Deze stellen dat na informatieverlening en financiële ondersteuning, nu ook verplichtingen noodzakelijk worden.

In overleg met de stakeholders is door het VEA een voorstel uitgewerkt om geleidelijk een verplichting voor dakisolatie in te voeren. Dit voorstel werd integraal overgenomen in een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering dat in het kader van de Vlaamse Wooncode onder meer energetische kwaliteitseisen van dakisolatie invoert (Technisch Verslag). Het ontwerp van de Vlaamse Regering werd voor een eerste maal principieel goedgekeurd op 15 juli 2011. Het aantal strafpunten voor een gebouw dat niet voldoet aan de minimale R-waarde voor de dakisolatie, wordt tussen 2015 en 2020 gradueel verhoogd van 5 tot 15.

Planning 2012

De nieuwe energiepremies treden in werking op 1 januari 2012.

De energetisch kwaliteitseisen in het kader van de Wooncode, gaan in vanaf de dertiende maand na publicatie van hoger vermeld besluit van de Vlaamse Regering.

6. Stimuleren van sociale energierenovaties

Net als bij het vorige punt heeft deze doelstelling betrekking op *het bevorderen van energiebesparende maatregelen om de energiekosten te beperken bij eigenaars, huurders op de private markt en sociale huurders,* een sleutelproject (en tevens vlaggenschipinitiatief) in uitvoering van het Regeerakkoord en de ViA, doorbraak Groen en dynamisch stedengewest. De onderliggende projecten hebben een sterke link met de ViA doorbraak ‘Warme samenleving’.

6.1. Invoeren waarborgregeling voor lokale entiteiten in het kader van het Fonds voor de Reductie van de Globale Energiekost

Stand van zaken 2011

Met het regeringsbesluit van 10 september 2010 (besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een waarborg kan worden verleend voor de terugbetaling van de leningen, toegestaan door het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost - FRGE) staat de Vlaamse overheid garant voor de correcte terugbetaling van de door het FRGE aan de Lokale Entiteiten geleende bedragen.

Het FRGE diende sinds januari 2011 voor 19 Lokale Entiteiten een aanvraag voor gewestwaarborg in. Om de FRGE-leningen nog beter bekend te maken bij het publiek, werd door het VEA een brochure opgesteld. Deze brochure, ‘Geld en energie sparen’, wordt vanaf april 2011 verspreid in alle Vlaamse gemeenten.

De Lokale Entiteiten bereiken nu bijna 2/3 van de Vlaamse bevolking.

Een probleem dat nog moet worden uitgeklaard is het feit dat volgens het delegatiebesluit van de Vlaamse Regering, de delegatie voor waarborgverleningen maar geldt tot 5 miljoen euro. Daarentegen bevat het FRGE-besluit geen beperkingen. Er zijn al een aantal concrete dossiers ingediend waarvoor de waarborgverlening zou moeten worden opgetrokken tot boven de 5 miljoen euro. Volgens de Inspectie van Financiën kan er ook voor waarborgaanvragen boven de 5 miljoen euro een waarborg worden verleend door de Vlaamse minister bevoegd voor de financiën en de begrotingen. Dit bevoegdheidsprobleem zal in de loop van 2011 verder worden onderzocht.

Planning 2012

De waarborgregeling is operationeel. Er zijn in 2012 geen bijkomende maatregelen nodig. De dossierbehandeling gaat door en naar verwachting zal in 2012 ongeveer 90% van de Vlaamse bevolking worden bereikt.

6.2. Energiebesparing voor moeilijk bereikbare doelgroepen: van ondersteunen naar uitvoeren

Voor moeilijk bereikbare bevolkingsgroepen, in het bijzonder zij die weinig financiële middelen hebben, volstaat het niet om premies en een belastingvermindering/-krediet voor energiebesparing ter beschikking te stellen. Bovendien wonen heel wat sociaal zwakkeren in relatief slechte huurwoningen waarvoor de eigenaars geen renovatiewerken uitvoeren.

Een meer actieve manier van werken dringt zich op om ook bij deze doelgroepen energiebesparing te realiseren.

6.2.1. Subsidies voor energiebesparende investeringen in woningen verhuurd door sociale verhuurkantoren

Stand van zaken 2011

Sinds april 2009 loopt een subsidieregeling die energiebesparende investeringen (dakisolatie, hoogrendementsbeglazing en condensatieketels) in woningen verhuurd door SVK's, voor 100% subsidieert. Initieel was daar een totale enveloppe van 10 miljoen euro voor uitgetrokken. Tot en met 15 juli 2011 maakten 38 van de 50 erkende SVK's van de regeling gebruik. Voor 695 huurwoningen is 86% van het voormelde budget vastgelegd voor 1372 werken (321 dakisolatiewerken, 466 condensatieketels en 585 plaatsingen van hoogrendementsbeglazing). Naar verwachting zal het initieel voorziene budget in het najaar van 2011 zijn toegekend aan een 800-tal woningen (gemiddelde subsidie 12.000 euro). Halfweg 2010 werd duidelijk dat het budget niet zou volstaan voor de 970 woningen die de SVK's voor eind juni 2010 hadden aangemeld voor een aan de subsidieaanvraag voorafgaande woningscreening. Daarom werd in het kader van de begrotingscontrole 2011 een bijkomend budget van 2 miljoen euro voor het SVK-project uitgetrokken. Alle woningen waarvoor in de aanloop van een subsidieaanvraag een woningonderzoek werd aangevraagd voor 30 juni 2010, komen zo alsnog voor subsidiëring in aanmerking.

De SVK's bouwden dankzij de regeling heel wat expertise op rond energetische renovatie. Ook de aan de uitbetaling van de subsidie verbonden eis om de woning aan te passen aan de normen van de Vlaamse Wooncode blijkt een geschikte hefboom voor de verbetering van de algemene woningkwaliteit.

Planning 2012

Het VEA zorgt verder voor de behandeling van de aanvragen en de uitbetaling van de SVK-subsidies. Op basis van de in dit project opgedane expertise zal binnen het Woonbeleid een algemene regeling worden uitgewerkt voor de renovatie van woningen in het beheer van een SVK.

6.2.2. Sociale dakisolatieprojecten

Stand van zaken 2011

De collectieve aanpak voor dakisolatie van woningen van sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) die de vzw STEBO in Limburg uitwerkte, levert belangrijke voordelen op vlak van efficiënte uitvoering en kostenbeheersing.

Ook Eandis heeft voor de SHM's een aanbod uitgewerkt voor collectieve dakisolatieprojecten. Eandis levert het materiaal gratis en voorziet voor de plaatsing door de SHM's een premie van 10 euro per m² vanuit het Aardgasfonds. Bovendien kan de SHM per woning de Vlaamse dakisolatiepremie aanvragen. Op basis van een oproep in 2010 werden 2300 woningen in de planning 2010-2011 opgenomen.

Daarnaast is er een dakisolatieproject waarmee Eandis zich richt tot de private huurmarkt en waarvoor in het Aardgasfonds 1 miljoen euro is gereserveerd voor een 500-tal woningen van aardgasbudgetmeterklanten. In 200 gemeenten helpen OCMW's mee om de woningen te selecteren. Parallel werd een aanbesteding gelanceerd voor de levering van materialen, de plaatsing en de begeleiding van de huurder en eigenaar.

Planning 2012

Vanaf 2012 krijgen de netbeheerders de actieverplichting opgelegd om sociale dakisolatieprojecten op een structurele wijze uit te voeren in de private huurmarkt. De netbeheerder staat voor een vastgelegde doelgroep in voor de trajectbegeleiding, inclusief financiering van de isolatiewerkzaamheden. De steun zal niet in de energiefactuur van de consument doorgerekend worden, maar wordt vanuit de Vlaamse begroting vergoed aan de netbeheerder. Hiervoor wordt een budget uitgetrokken van 6 miljoen euro op de energiebegroting van 2012, waarmee naar verwachting jaarlijks 3000 daken kunnen worden geïsoleerd.

7. Bevorderen van kwaliteitszorg en kennisopbouw in de bouwsector

De Europese richtlijn hernieuwbare energie van 23 april 2009 voorziet dat de lidstaten tegen 31 december 2012 een certificatieregeling moeten invoeren voor installateurs actief op het vlak van kleinschalige warmwater- en verwarmingsketels op biomassa, fotovoltaïsche en thermische systemen op zonne-energie en ondiepe geothermische systemen en warmtepompen.

Stand van zaken 2011

Er is voor gekozen om het opleidingsprogramma en certificatiesysteem voor installateurs te ontwikkelen in samenspraak met de andere gewesten. Daarbij is ook overleg voorzien met de kennis- en opleidingscentra en de sectorverenigingen. Installateurs die slagen voor het theoretische en praktische examen ontvangen een bewijs dat erkend zal worden in heel België én in alle EU-lidstaten. Om hun bewijs te behouden, zullen de installateurs opfriscursussen moeten volgen.

De concrete invulling van de opleidingen wordt uitgewerkt in de loop van 2012. Het overleg tussen de gewesten verloopt via ENOVER. Eind 2011 zal een overheidsopdracht worden gelanceerd voor de uitwerking van de inhoud van de theoretische en praktische gecertificeerde vormingen voor installateurs hernieuwbare energie.

Aanvullend voorziet de Europese Commissie via het IEE 'Build Up Skills' initiatief – voorheen 'Building Workforce Training and Qualification' – financiële ondersteuning voor de ontwikkeling van een nationaal platform en roadmap voor opleidingen in de bouwsector, specifiek voor de thema's hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Samen met het Waalse Gewest, het FVB (Fonds voor de Vakopleiding in de Bouwnijverheid) en het WTCB werd in juni 2011 een projectaanvraag ingediend onder de naam PROTEUS (Project on the Training of efficient Energy Use Skills). Het FVB is, onder supervisie van het Vlaamse en het Waalse Gewest, coördinator van het projectvoorstel. Het ziet er momenteel naar uit dat dit projectvoorstel gefinancierd zal worden door de Europese Commissie. De uitvoering heeft een doorlooptijd van 18 maanden.

Vanuit de bouwsector worden nog andere initiatieven opgestart om de kwaliteitszorg en kennisopbouw te bevorderen, ondermeer om na-isolatie te plaatsen, luchtdicht te bouwen en ventilatiesystemen correct te installeren. Het VEA heeft regelmatig overleg met het WTCB om de verschillende initiatieven ter zake maximaal af te stemmen.

Planning 2012

Het certificatiesysteem zal bestaan uit een nationaal georganiseerd platform (met supervisie vanuit de gewesten) voor de organisatie van de vormingen en de certificatie, een opleidingscommissie, een examencommissie en een onafhankelijke certificatie-instelling. De realisatie van deze organen gebeurt bij voorkeur op initiatief van de stakeholders, geaccrediteerd door en met ondersteuning vanuit de drie gewesten.

Vormingscentra zullen worden ondersteund door de gewesten en de geaccrediteerde organen om gecertificeerde vormingen voor installateurs hernieuwbare energie op te starten. Er zal gericht gecommuniceerd worden door alle betrokken partijen naar zowel de vormingscentra als de installateurs.

Aanvullend zullen het FVB en het WTCB, met ondersteuning van het VEA, een platform van stakeholders en bijhorende roadmap ontwikkelen voor opleidingen in de bouwsector, specifiek voor de thema's hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Dit project wordt gefinancierd door de Europese Commissie.

8. Laagdrempelige informatieverstrekking en adviesverlening op vlak van energiezuinig (ver)bouwen en energiebesparing in de woningen

8.1. Invoeren van lokale energieloketten

Stand van zaken 2011

De studie naar het 'ideale' plaatselijke energieloket werd eind 2010 afgerond. Eind 2010 werden in de reglementering voor de ondersteuning van woonloketten (beleidsdomein Wonen) ook energiegerelateerde activiteiten opgenomen.

8.2. Het evalueren van de energiescans met het oog op een eventuele uitbreiding en meer doelmatige inzet

Aan de distributienetbeheerders wordt sinds 2007 een actieverplichting opgelegd om, in samenwerking met de gemeenten, gratis energiescans aan te bieden aan de huishoudelijke afnemers. Naast een doorlichting van de energiesituatie ter plaatse worden, waar zinvol, spaarlampen, een spaardouchekop, radiatorfolie en buisisolatie geplaatst.

Stand van zaken 2011

In het kader van het wijzigingsbesluit inzake de REG-openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders, wordt de scanverplichting met ingang van 2012 bijgestuurd rekening houdend met de uitgevoerde evaluatie in 2010.

Planning 2012

Vanaf 2012 wordt er gefocust op specifieke doelgroepen voor de energiescans. Deze doelgroepen worden vastgelegd in het Energiebesluit en zijn de volgende:
- beschermde afnemers;
- afnemers voor wie de netbeheerder een verzoek tot afsluiting van de elektriciteits- of aardgastoevoer bij de lokale adviescommissie (LAC) indiende;
- afnemers die genieten van een minimale levering van aardgas door het OCMW;
- afnemers die tot de doelgroep van de meest behoeftigen van het FRGE behoren;
- afnemers die een woning of woongebouw van een sociale huisvestingsmaatschappij of een sociaal verhuurkantoor bewonen.

Daarnaast wordt ook altijd een energiescan uitgevoerd in de woning van een afnemer die via een sociaal dakisolatieproject dak- of zoldervloerisolatie laat aanbrengen.

In de loop van 2012 wordt in overleg met de netbeheerders, de scanbedrijven en vertegenwoordigers van kansengroepen en gemeentes, uitgezocht op welke manier de prioritaire doelgroep van de energiescans het best kan worden bereikt.

8.3. Energieconsulentenprojecten

Stand van zaken 2011

In uitvoering van het Regeerakkoord evalueerde het VEA de in de vorige legislatuur met facultatieve subsidies opgestarte energieconsulentenprojecten. Op basis daarvan een semi-gereglementeerde subsidieregeling uitgewerkt (besluit van de Vlaamse Regering van 29 oktober 2010). Het nieuwe kader voorziet in een betere stroomlijning van de projecten, langere financieringstermijnen en betere samenwerking en ervaringsuitwisseling tussen de energieconsulenten Het werken met een projectoproep garandeert betere sturing naar inhoud en aanpak en legt de focus veel meer op het behalen van concrete resultaatsverbintenissen in lijn met de beleidsprioriteiten.

Ik lanceerde op 1 december 2010 om voorstellen in te dienen voor de doelgroepen bedrijven (1.325.000 euro), bouwprofessionals (650.000 euro) en huishoudens (1.325.000 euro). Per call werd met de best gerangschikte promotoren op 24 maart 2011 een subsidieovereenkomst gesloten waarin duidelijke resultaatsverbintenissen en rapporteringsvoorwaarden werden opgenomen. Alle projecten hebben een looptijd van drie jaar. Voor de doelgroep bedrijven lopen er bij BB Consult, Unizo en Voka projecten die bedrijven begeleiden bij investeringen in verhoogde energie-efficiëntie. Bouwunie en de Vlaamse architectenorganisatie NAV ondersteunen de bouwprofessionals bij de kwaliteitsvolle implementatie van de Vlaams energieprestatieregelgeving. En de Bond Beter Leefmilieu, Samenlevingsopbouw provincie Antwerpen (sociaal kwetsbare doelgroep), Neos (ouderen) en de Gezinsbond informeren, motiveren en begeleiden de Vlaamse gezinnen om mee uitvoering te geven aan het Energierenovatieprogramma 2020. Elk energieconsulentenproject wordt opgevolgd door een begeleidingscomité dat door het VEA is samengesteld.

Planning 2012

Per semester rapporteert elke promotor schriftelijk aan het VEA. Daarbij komt minstens de realisatie van de vastgelegde resultaatsverbintenissen aan bod. Als een project niet op schema zit om de vooropgestelde minimumnormen van één of meerdere resultaatsverbintenissen te realiseren, zal een actieplan moeten worden uitgewerkt voor de bijsturing van het project.

9. Uitwerken en concretiseren van een vernieuwde beleidsaanpak voor energie-efficiëntieverbeteringen in ondernemingen

Sinds 2004 legt de VLAREM-wetgeving eisen inzake energie-efficiëntie op aan inrichtingen met een totaal jaarlijks primair energieverbruik van minstens 0,1 PJ. Dit gebeurt via het besluit Energieplanning.

Het zijn echter vooral de vrijwillige instrumenten zoals het benchmarking- en auditconvenant, die beiden verder gaan dan deze wetgeving, die de grote industriële bedrijven aanzetten tot een efficiënt energiegebruik.

Voor de grote groep van tienduizenden kleine bedrijven zijn deze vrijwillige instrumenten ongeschikt. De kleine bedrijven hebben in eerste instantie vooral nood aan informatie, advies en begeleiding. Zij kunnen sinds een aantal jaren een beroep doen op een aantal energieconsulenten.

9.1. Verbreden van de energieconvenanten met grote, industriële ondernemingen

Stand van zaken 2011

In het benchmarkingconvenant verbonden meer dan 180 vestigingen zich ertoe om de wereldtop op gebied van energie-efficiëntie ten laatste in 2012 te bereiken en die positie te handhaven..

Uit het laatst beschikbare jaarverslag van de Commissie Benchmarking blijkt dat in 2009 het reële primaire energieverbruik van de convenantbedrijven verder is blijven dalen en in 2009 gedaald is met meer dan 67 PJ ten opzichte van 2008 (meer dan 12,5%). Het energieverbruik ligt hiermee ook bijna 74 PJ onder het verbruik in het startjaar 2002.

De daling van het reële energieverbruik is bijna volledig toe te schrijven aan een verlaagde productie in 2009 ten gevolge van de economische crisis. Tegelijk hebben de dalende productievolumes wel geleid tot een lagere energie-efficiëntie. Aangezien de bedrijven de geplande investeringen in energie-efficiëntie wel zijn blijven uitvoeren, ligt het in de lijn der verwachtingen dat, eens de economie opnieuw aantrekt, de doelstellingen inzake energie-efficiëntie zullen worden gehaald.

Meer dan 220 vestigingen verbonden zich ertoe om het auditconvenant uit te voeren. Uit het jaarverslag 2009 blijkt dat het totale primaire energieverbruik in 2009 sterk gedaald is ten opzichte van voorgaande jaren: 8% t.o.v. 2008 en 6,5% t.o.v. het referentiejaar 2005.

Ook deze sterke daling is onder meer een gevolg van de dalende productievolumes door de economische crisis. Ondanks het feit dat ook hier de energie-efficiëntie achteruitgaat als gevolg van lagere productie, blijft de energieprestatie-index (EPI) gunstig evolueren: hij daalt van 96,63 in 2008 naar 95,89 in 2009. Deze verdere daling van de EPI toont aan dat de implementatie van energiebesparende maatregelen vruchten afwerpt. Daarnaast is deze positieve trend wellicht ook te danken aan een verhoogd energie- en kostenbewustzijn. Het jaarverslag 2010 van zowel de Commissie Benchmarking als de Auditcommissie zal beschikbaar zijn in het vierde kwartaal van 2011 (websites www.benchmarking.be en www.auditconvenant.be).

Het benchmarking- en de auditconvenant lopen af eind 2012, respectievelijk 2013. In 2011 is door het VEA de discussietekst van 2010 verder uitgewerkt voor het overleg met de betrokken partijen over de verderzetting van de energiebeleidsovereenkomsten.

In het voorjaar van 2011 werd overleg met de betrokken sectoren opgestart en in het najaar van 2011 zal de input van de leden van de Commissie Benchmarking en de Auditcommissie en eventueel andere externe belanghebbenden worden verwerkt tot een eerste tekstversie voor een verlengd convenant.

Planning 2012

In 2012 zal de convenanttekst worden gefinaliseerd in verder overleg met de betrokken collega's en administraties van Economie en Leefmilieu, de betrokken sectoren en de federale overheid, en voor onderteke-

ning aan de bedrijven worden voorgelegd. Voor de betrokken partijen is het nu al duidelijk dat de verlenging van de bestaande convenanten een evenwichtsoefening zal worden tussen de gevraagde engagementen en de aangeboden tegenprestaties binnen de momenteel veranderende Europese wettelijke context met betrekking tot broeikasgasreducties, energietaxatie en energie-efficiëntie.

9.2. Kleine ondernemingen motiveren om energie te besparen

Stand van zaken 2011

In het voorjaar van 2011 werden voor de doelgroepen van kleine ondernemingen drie energieconsulentenprojecten opgestart (zie hoofdstuk III.8.3).

Planning 2012

Verdere opvolging van de lopende energieconsulentenprojecten wat betreft de resultaatsgerichte doelstellingen zoals opgenomen in de subsidieovereenkomsten met de betreffende organisaties.

Daarnaast wordt in 2012 een pilootproject uitgewerkt om een sectorovereenkomst (convenant) met bindend karakter op te maken voor private instellingen met een individueel verbruik < 0,1 PJ. Hiermee worden ook zij gestimuleerd om hun energieverbruik en broeikasgasuitstoot te verminderen. Na evaluatie van dit pilootproject zal worden nagegaan op welke manier deze aanpak kan worden veralgemeend naar publieke en private instellingen.

10. Opdrijven hernieuwbare energieproductie tegen 2020

10.1. Juridische omzetting van de nieuwe richtlijn hernieuwbare energie – actieplan hernieuwbare energie

Het implementeren van de bepalingen van de Europese richtlijn inzake hernieuwbare energie voor wat betreft de gewestelijke energiebevoegdheden is een sleutelproject in uitvoering van het Regeerakkoord en ViA, doorbraak Groen en dynamisch stedengewest.

Stand van zaken 2011

De omzetting van de richtlijn vergde in 2011 nog een beperkt aantal regelgevende initiatieven. Met het decreet van 8 juli 2011 werden een aantal definities gewijzigd en toegevoegd, en werd de geldigheidsduur van de garanties van oorsprong teruggebracht naar 12 maanden in plaats van 5 jaar. Met het besluit van de Vlaamse Regering van 8 april 2011 werden duurzaamheidscriteria voor vloeibare biomassa ingevoerd. Hiermee is de richtlijn hernieuwbare energiebronnen 2009/28/EG omgezet in Vlaamse energieregelgeving.

Het nationaal actieplan hernieuwbare energiebronnen is afgewerkt en ingediend bij de Europese Commissie. In dit plan wordt aangegeven hoe België tegen 2020 de doelstelling van 13% hernieuwbare energie in het finaal energiegebruik zal bereiken.

Het eerste voortgangsrapport dat tegen eind december 2011 aan de Europese Commissie moet worden bezorgd, wordt voorbereid binnen de ENOVER-werkgroep ‘hernieuwbare energie’.

Planning 2012

Na de federale regeringsvorming zullen de onderhandelingen inzake de intra-Belgische lastenverdeling van de hernieuwbare energiedoelstelling 2020 worden hervat. Op basis van de hieruit voortvloeiende Vlaamse doelstelling zal het Vlaams actieplan hernieuwbare energie worden gefinaliseerd en aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. Vervolgens zal een geactualiseerde versie van het nationaal actieplan aan de Europese Commissie worden bezorgd.

10.2. Beleid uitbouwen voor de bevordering van groene warmte

Stand van zaken 2011

In het kader van het actieplan groene warmte is door de Vlaamse Regering een ondersteuningsmechanisme voor grotere installaties voor groenewarmteproductie goedgekeurd op 15 juli 2011. Om de realisatie van de doelstelling inzake hernieuwbare energie mogelijk te maken, is een sterke groei van groene warmte uit biomassa nodig. Het actieplan voorziet ondermeer in een steunmechanisme voor grote industriële installaties voor groenewarmteproductie uit biomassa en restwarmterecuperatie. Via een call zullen bedrijven met een project van meer dan 1 MW of een restwarmterecuperatieproject een aanvraag kunnen indienen. Projecten die met de minste steun kunnen worden gerealiseerd, zullen eerst worden gerangschikt, tot het beschikbare budget is uitgeput. Op die manier wordt een maximale groenewarmteproductie gerealiseerd tegen de laagste kost. De geselecteerde projecten zullen van de elektriciteitsdistributienetbeheerder tien jaar lang een vast bedrag per geproduceerde hoeveelheid warmte krijgen. Biomassa die nog gebruikt kan worden als industriële grondstof komt niet in aanmerking. De steun zal niet in de energiefactuur van de consument doorgerekend worden, maar wordt vanuit de Vlaamse begroting vergoed aan de netbeheerder. Het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot invoering van deze steunregeling werd een eerste maal principieel goedgekeurd op 15 juli 2011.

Voor andere kleinschaligere technologieën, zoals zonneboilers en warmtepompen, voorziet het actieplan een hogere energiepremie via de netbeheerder voor gezinnen en bedrijven (zie hoofdstuk III.4) en een hogere ecologiepremie voor bedrijven (zie hoofdstuk V.1.7).

Planning 2012

Ik voorzie het ondersteuningsmechanisme voor de grote groenewarmteprojecten (groter dan 1 MW) en voor restwarmterecuperatieprojecten te operationaliseren in 2012.

Voor middelgrote groenewarmteprojecten tot 1 MW, die te groot zijn om in aanmerking voor de REG-premies en te klein om in aanmerking te komen voor de call, zal ik de uitwerking van een aangepast steunmechanisme onderzoeken. Dat zal pas in werking kunnen treden eens de Vlaamse Regering de voorziene aanpassingen aan de milieunormen (NOx en fijn stof) voor deze installaties heeft doorgevoerd.

Verder wil ik nog een aantal drempels wegwerken voor groenewarmteprojecten.

- waar we projecten voor groene warmte en de recuperatie van restwarmte realiseren, is het overbodig om een parallel aardgasnet te voorzien. Ik wil er daarom voor zorgen dat deze projecten kunnen meegeteld worden in de aansluitbaarheidsdoelstellingen die de aardgasnetbeheerders moeten realiseren;
- projecten voor de recuperatie van restwarmte moeten in de huidige EPB-rekenmethode het volledige opwekkingsrendement in rekening brengen. Omdat het vaak gaat om installaties die om milieuredenen en technische redenen een laag rendement hebben (vb. afvalverbrandingsinstallaties), zouden de gebouwen die de restwarmte afnemen qua energieprestaties veel strenger beoordeeld worden dan bvb. een gebouw dat verwarmd wordt met een condenserende gasketel. Dat houdt weinig steek, aangezien het altijd beter is om beschikbare restwarmte te recupereren dan om nieuwe warmte op te wekken. Ik zal daarom de rekenmethode aanpassen zodat beide verwarmingsmethodes evenwaardig zijn en de gebouwen gelijke inspanningen moeten doen op vlak van energieprestaties.

De hoogte van de zonneboilerpremie van de netbeheerder zal halfweg 2012 worden geëvalueerd in functie van de verwachte bijdrage van deze technologie tot de doelstellingen van het actieplan groene warmte.

10.3. Minimum aandeel hernieuwbare energie in gebouwen opleggen

Stand van zaken 2011

Een onderzoek naar de economische haalbaarheid van een minimum percentage hernieuwbare energie in de bouwvoorschriften werd eind 2010 afgerond. Op basis van de studie en een onderzoek van de toepassing in naburige landen, werd in juni 2011 een stakeholderoverleg georganiseerd waarbij de verschillende pistes

voor het opleggen van het minimale aandeel hernieuwbare energie onderzocht werden. Het VEA zal tegen eind 2011 een ontwerp van besluit voorbereiden.

Planning 2012

Eens het ontwerp van besluit definitief goedgekeurd is, zal het VEA de nodige acties ondernemen om de implementatie voor te bereiden, zoals de EPB-software aanpassen zodat het voldoen aan het minimum aandeel hernieuwbare energie kan afgetoetst wordenen informatieverstrekking.

10.4. Stabiel en vooruitstrevend groenestroombeleid verder zetten

Stand van zaken 2011

Ik wens een stabiel en ambitieus groenestroombeleid verder te zetten, overeenstemmend met de certificatendoelstellingen, die een verdere groei vooropstellen van 6% naar 13% van de certificaatplichtige elektriciteitsleveringen tussen 2010 en 2020.

Uit de sterke toename van de groenestroom- en WKK-productie de afgelopen jaren, mag geconcludeerd worden dat het huidige steunsysteem in Vlaanderen de belangrijke verdienste heeft dat het een stabiel en voldoende aantrekkelijk investeringsklimaat heeft gecreëerd. We moeten nadenken over verdere optimalisering van de certificatensystemen en beheersing van de maatschappelijke kost op korte termijn en een lange termijnvisie voor het ondersteuningskader voor elektriciteit uit hernieuwbare bronnen en uit WKK.

Om op zoek te gaan naar verbetermogelijkheden en om in te kunnen spelen op gewijzigde omstandigheden of inzichten, wordt dit steunmechanisme grondig geëvalueerd in 2011. Dit gebeurt aan de hand van studiewerk en overleg met de betrokken sectoren en stakeholders.

In het najaar zal ik op basis van de uitgevoerde studies, het doelgroepenoverleg en een beleidsadvies van het VEA en de VREG, mijn voorstellen lanceren voor een stabiel, toekomstgericht en evenwichtig ondersteuningsbeleid voor groene stroom en WKK.

Planning 2012

In 2012 zal een vernieuwd, stabiel en toekomstgericht ondersteuningsbeleid voor groene stroom en WKK worden ingevoerd, waarin enerzijds de groei van groenestroom- en WKK-productie en anderzijds de beheersing van de maatschappelijke kost en een eerlijke verdeling ervan wordt verzekerd Hierbij zijn zowel de competitiviteit van onze ondernemingen als de beheersing van de energiefactuur van de gezinnen belangrijke aandachtspunten.

10.5. Toepassing van hernieuwbare energie in transport begeleiden

Stand van zaken 2011

Begin 2011 is een akkoord bereikt met de andere gewesten om samen een hervorming van de jaarlijkse verkeersbelasting, een wegenvignet voor personenwagens en een kilometerheffing voor vrachtwagens uit te werken tegen eind 2013. De vergroening van de belasting op de inverkeerstelling (BIV) voor particulieren is op voorstel van de collega's van Leefmilieu, Mobiliteit en Fiscaliteit principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Elektrische wagens en plug-in hybride wagens zullen worden vrijgesteld van betaling van BIV. De nieuwe BIV treedt in werking vanaf 1 januari 2012.

In de loop van 2010 werden de voorstellen voor een masterplan Elektrisch rijden afgewerkt. Een studie over het (milieu)potentieel van elektrische voertuigen wordt binnenkort afgerond. In 2011 werden ook de eerste stappen gezet om elektrische voertuigen op te nemen in de vloot van de Vlaamse overheid.

Planning 2012

De (praktische) modaliteiten voor de hervorming van de jaarlijkse verkeersbelasting, een wegenvignet voor personenwagens en kilometerheffing voor vrachtwagens zullen worden vastgelegd in 2012.

De uitvoering van de proeftuin 'Elektrisch rijden' zal op de voet worden gevolgd. Indien nodig, wordt de aanpak aangevuld met eigen initiatieven of worden initiatieven opgestart uitgaande van het onderzochte potentieel van elektrische voertuigen. Zo kan er bijvoorbeeld aansluiting gezocht worden met de eigen overheidsvloot. In 2011/2012 zullen ook meer elektrisch aangedreven, gewone personenwagens op de markt komen, zodat sensibiliserende initiatieven naar bedrijven en consumenten wenselijk zijn. Lopende onderzoeksprojecten (bv. TRANS2HOUSE) en buitenlandse projecten worden verder gevolgd. Initiatieven zullen worden opgenomen in het Vlaams klimaatbeleidsplan 2013-2020 en het Mobiliteitsplan.

Voor de aankoop van nieuwe bussen onderzoekt De Lijn vooral het potentieel van hybride bussen. De Lijn gaat ook de haalbaarheid na om op langere termijn gebruik te maken van waterstof (brandstofcellen) en zet hiervoor de nodige experimenten op. Ook de aankoop van B30-bestendige voertuigen wordt onderzocht zodat we op termijn op tweede-generatie-biobrandstoffen kunnen overschakelen.

10.6. Voldoende beschikbaarheid van duurzame biomassa verzekeren

Stand van zaken 2011

Vlaanderen heeft de duurzaamheidscriteria voor vloeibare biobrandstoffen overgenomen uit de Europese richtlijn (zie hoofdstuk III.10.1 hierboven). De Europese Commissie zal tegen eind 2011 de wenselijkheid van bindende duurzaamheidscriteria voor vaste biomassa herevalueren. Vlaanderen is voorstander van bindende criteria. Het VEA heeft dit verduidelijkt in een antwoord op de publieke consultatie van de Commissie en ook tijdens Concerted Actions, een workshop waar energieagentschappen van de verschillende lidstaten vertegenwoordigd zijn.

Als Europa geen bindende criteria op legt, kunnen er afspraken gemaakt worden met lidstaten die voorstander zijn van bindende criteria. De resultaten van het stakeholderoverleg dat het VEA en de vzw ODE georganiseerd hebben over de wenselijkheid van concrete duurzaamheidscriteria, zullen worden gebruikt voor verder overleg met deze lidstaten.

Planning 2012

Vlaanderen zal binnen Europa blijven aandringen op bindende duurzaamheidscriteria en zal het overleg terzake van nabij opvolgen.

Om het gebruik en de beschikbaarheid van biomassa voor energieproductie verder te kunnen opvolgen, zal de biomassa-inventaris en de prognose van de beschikbare hoeveelheid in 2012 worden geactualiseerd.

11. Ondersteunen van de aansluiting van groenestroom- en warmtekrachtinstallaties op het net

Stand van zaken 2011

Onder impuls van de steunmaatregelen voor decentrale productie werden de voorbije jaren heel wat nieuwe installaties gebouwd en aangesloten op de elektriciteitsnetten. In de loop van 2009-2010 begonnen zich evenwel zones af te tekenen waarbij de netintegratie van de geproduceerde stroom niet altijd kan worden gegarandeerd. Deze problematiek stelde zich het meest acuut in de kustregio, meer bepaald in de driehoek Koksijde-Zeebrugge-Brugge. Hierdoor konden nieuwe productieparken zoals grote oppervlaktes zonnepanelen, windmolens of biowarmtekrachtkoppeling niet meer aangesloten worden op het net. Tegen 2014 moet de flessenhals in het West-Vlaamse elektriciteitsnet definitief weggewerkt zijn met de ingebruikneming van een nieuwe hoogspanningslijn, het zogenaamde Stevin-project.

Op vlak van hernieuwbare energie mogen er geen vertragingen zijn. Daarom bracht ik alle betrokkenen rond de tafel. Als gevolg van dat initiatief is er een oplossing uitgewerkt. Elia zal de nodige capaciteit vrijmaken en er zo voor zorgen dat de projecten op een 'flexibele' manier kunnen aansluiten op het net. Dat betekent dat de nieuwe projecten hun stroom op het net kunnen zetten, op voorwaarde dat ze bereid zijn om los te koppelen in de uitzonderlijke gevallen dat er tegelijk zeer veel productie is (veel wind) en een lage vraag (bijvoorbeeld 's nachts). Geschat wordt dat dit maar zelden nodig zal zijn, zodat de installaties meer dan 90% van de tijd normaal kunnen draaien. Gevolg is dat 27 geplande groenestroomprojecten in deze regio – samen goed voor een capaciteit van 114 megawatt of het gemiddelde stroomverbruik van 90.000 gezinnen – alsnog aangesloten kunnen worden op het net in deze regio.

Planning 2012

Eind 2011 wordt de studie 'onthaalcapaciteit' opgeleverd, een samenwerking tussen de VREG, VITO, Elia en de distributienetbeheerders. In deze studie wordt onderzocht hoe de uitbouw van het net en de inplanting van decentrale elektriciteitsproductie beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Door na te gaan waar er enerzijds nog capaciteit is op het net, en wat anderzijds de interessante plekken zijn voor de diverse vormen van hernieuwbare energieopwekking en WKK, kunnen de investeringen in de netten en de inplanting van de investeringsprojecten meer doordacht gebeuren. Zo voorkomen we dat projecten gepland worden zonder dat er rekening wordt gehouden met de capaciteit van het net en dat de nettarieven stijgen door ondoordachte investeringen in netcapaciteit.

In 2012 werk ik coherente aansluitings- en exploitatievoorwaarden uit voor kwalitatieve WKK-installaties en installaties op basis van hernieuwbare energiebronnen. De aansluitings- en exploitatievoorwaarden bevatten de nodige prikkels om de kosten voor de uitbouw en de exploitatie van het net te beperken.

Er loopt momenteel ook een studie om te onderzoeken hoe er op een rechtvaardige manier kan worden geoordeeld tussen verschillende potentiële windmolenprojecten. Afhankelijk van de resultaten van deze studie zal ik een voorstel doen.

12. Bevorderen van de markt in groenestroom- en warmtekrachtcertificaten

Stand van zaken 2011

Hoewel goede instrumenten aanwezig zijn (registratie van transacties in de certificatendatabank van de VREG, bilaterale verkoopsmogelijkheden, anonieme verkoopsmogelijkheden via Belpex, begin 2011 sterk verbeterde transparantie over de marktwerking door de maandelijkse publicatie van uitgebreidere handelsgegevens door de VREG) staat de markt in groenestroom- en warmtekrachtcertificaten sterk onder druk als gevolg van het grote overschot aan certificaten (zie omgevingsanalyse, hoofdstukken II.2.1. en II.2.2.).

Planning 2012

Een maatregel die hernieuwbare energie ten goede komt, is de ontkoppeling van zowel de Vlaamse groenestroom- als de warmtekrachtcertificaten in twee aparte certificaten met elk een afzonderlijk doel: een steuncertificaat en een garantie van oorsprong. De splitsing moet de huidige administratieve last verminderen (geen nood meer aan het "strippen" van de garantie van oorsprong op de groenestroomcertificaten voorafgaand aan de inlevering van de certificaten in het kader van de quotumverplichting) en meer transparantie creëren.De splitsing zal opgenomen worden in de herziening van de certificatenwetgeving in 2012 naar aanleiding van de evaluatie van het certificatensysteem.

13. Opleiding en informatie voor hernieuwbare energieproductie

Stand van zaken 2011 en planning 2012

Hierbij wordt verwezen, enerzijds naar de acties die worden ondernomen voor de certificering van installateurs van hernieuwbare energietechnieken en de opleidingen die daarvoor zullen worden uitgewerkt en anderzijds naar het actieplan bijna-energieneutrale gebouwen en het Build Up Skills initiatief van de Europese Commissie (zie hoofdstukken III.3.4 en III.7).

14. Garanderen van een stabiel investeringsklimaat voor WKK

Stand van zaken 2011 en planning 2012

Dit wordt meegenomen in de lopende studies rond de hervorming van de certificatensystemen. Zie hoofdstuk III.10.4.

15. Grootschalige marktintroductie van micro-WKK in woningen voorbereiden en ondersteunen

Stand van zaken 2011

Het VEA stelde in 2011 een opportuniteitstoets op inzake de uitwerking van een Vlaams marktintroductieplan voor micro-WKK.

Planning 2012

De toets concludeert dat het momenteel nog niet aangewezen is om onmiddellijk te kiezen voor grootschalige marktintroductie, maar in eerste instantie de ondersteuning te beperken tot demonstratieprojecten en initiatieven te nemen die de verbreding van de volledige markt (woongebouwen en niet-woongebouwen) ondersteunen. Het VEA en de VREG (die laatste voor het onderdeel aansluitingsaspecten) zullen hiervoor tegen eind 2011 concrete acties voorstellen, onder meer gericht op de sociale huisvesting en de lokale besturen.

16. Monitoring groene jobs

Stand van zaken 2011

In juli 2011 gunde het Vlaams Energieagentschap een opdracht voor de ontwikkeling van een eenvoudig rekenmodel voor de ruwe inschatting van de tewerkstellingseffecten verbonden aan de meest prioritaire Vlaamse energiebeleidsmaatregelen.

Planning 2012

Uiterlijk eind februari 2012 zal de opdrachtnemer het rekenmodel opleveren en nulmetingen voor 2009 en 2010 uitvoeren.

17. Het bestaande distributienet uitbouwen tot een ‘slim net’

De ombouw van het bestaande distributienet naar een slim net is een sleutelproject in uitvoering van het Regeerakkoord en ViA, doorbraak Groen en dynamisch stedengewest.

Stand van zaken 2011

De noodzakelijke evolutie naar een slim net zette zich in 2011 verder met de stijging van het aantal telegelezen schakelaars, meters en sensoren. In West-Vlaanderen werden er afspraken gemaakt rond congestiemanagement (OD 11) om op een slimme manier om te gaan met een beperkte netcapaciteit.

In 2009-2010 voerden de distributienetbeheerders Eandis, Infrax en PBE in de Mechelse gemeenten Leest en Hombeek, gezamenlijk een proefproject uit met 5000 intelligente meters (elektriciteit en gas). Dit eerste proefproject legde vooral de nadruk op de communicatieaspecten (worden de meterstanden correct geregistreerd?, worden ze vlot en correct doorgestuurd?, enz). Uit een evaluatie van dit proefproject begin 2011 bleek dat de gebruikte communicatiesystemen (PLC of "power line communication" en communicatie via breedband) betrouwbaar werkten. Dit najaar wordt een evaluatierapport van het proefproject opgeleverd.
Sinds februari 2010 is er een beleidsplatform Slimme netten actief, onder voorzitterschap van de VREG. Dit beleidsplatform groepeert alle belanghebbenden bij slimme netten en slimme meters: netbeheerders, leveranciers, energieproducenten, organisaties van bedrijven en afnemers (waaronder de consumentenorganisaties en armoedeverenigingen), alle betrokken entiteiten binnen de Vlaamse overheid, de Commissie voor de Bescherming van de Private Levenssfeer (Privacycommissie), universiteiten en onderzoekscentra,..
Dit beleidsplatform heeft als doel om kennis over slimme netten en slimme meters op te bouwen en te delen, de initiatieven ter zake in Vlaanderen op te volgen en een breed debat te organiseren over de voor- en nadelen van de invoering van slimme meters. Het platform komt om de zes maanden bijeen om de werkzaamheden van haar werkgroepen op te volgen. Dit gebeurde in oktober 2010 en juni 2011 en een volgende vergadering is gepland voor november 2011.

Het werk van het beleidsplatform en haar werkgroepen leverde volgende resultaten op:
- er werden indicatoren bepaald om de ombouw van het bestaande net naar een slim net te monitoren (zie hoofdstuk II.6). Deze gegevens zullen vanaf nu jaarlijks worden gerapporteerd door de netbeheerders aan de VREG, zodat de evolutie hiervan kan worden opgevolgd;
- de studie "onthaalcapaciteit" en de nieuwe afspraken rond congestiebeheer (zie hoofdstuk III.11);
- naast het stimuleren van de aansluitingen op plaatsen waar dit technisch geen problemen stelt, en het uitbreiden van de netten waar dit verantwoord is, moet ook de exploitatie van de netten op een slimmere wijze kunnen gebeuren. Tegen eind 2011 moeten deze besprekingen van het beleidsplatform uitmonden in een actieplan slimme netten;
- op vraag van en in overleg met de gewestelijke regulatoren heeft Synergrid (de federatie van de Belgische netbeheerders elektriciteit en aardgas) de technische voorwaarden voor de injectie van biomethaan op de aardgasdistributienetten vastgelegd. Hierdoor kunnen een aantal proefprojecten worden opgestart;
- de diverse rollen en verantwoordelijkheden in een marktmodel met slimme meters werden ontleed;
- in samenwerking met de privacycommissie, de consumentenorganisaties en armoedeverenigingen werden de discussies opgestart rond de aspecten privacy, veiligheid, data-integriteit, de sociale aspecten en consumentenbelangen bij slimme meters;
- het beleidsplatform staat ook in voor de opvolging en aanlevering van informatie nodig voor de kosten-batenanalyse van een eventuele invoering van slimme meters.

In 2008 werd door KEMA in opdracht van de VREG een kosten-batenmodel ontwikkeld voor de invoering van slimme meters. Op basis van een kosten-batenanalyse die met dit model uitgevoerd werd, kan worden geschat wat de maatschappelijke (financiële) waarde was van een verplichte uitrol van slimme meters, en hoe de kosten en baten verdeeld zijn over de marktpartijen, de overheid en de consumenten. Deze analyse leverde in 2008 een negatieve netto huidige waarde op. Dit kosten-batenmodel is in de loop van 2011 geactualiseerd. Een aantal kosten en baten zullen extra toegevoegd worden aan het model. Daarnaast wil ik ook laten analyseren wat het effect zou zijn van een gesegmenteerde uitrol, waarbij de uitrol in eerste instantie beperkt zou blijven tot bepaalde doelgroepen, bijvoorbeeld bij PV-installaties om de reële kost van het netgebruik te bepalen. Na de actualisatie van het kosten-batenmodel zal er in de eerste helft van 2012 een nieuwe kosten-batenanalyse gemaakt worden en dit door een actualisatie van de parameters gebruikt in het model. Tegen begin 2012 zullen ook de resultaten bekend zijn van een eerste onderzoek naar impact op het vlak van energiebesparing door slimme meters. Deze globale kosten-batenanalyse zal ik vervolgens in de loop van 2012 aan het Vlaams Parlement presenteren, in lijn met de bepalingen van het Derde Energiepak-

ket. Deze nieuwe kosten-batenanalyse zal evenwel maar een tussenstap zijn. Om een nog preciezer beeld te krijgen over de baten en kosten van de invoering van slimme meters voor de verschillende gebruikersgroepen wil ik immers ook rekening houden met de concrete resultaten van de proefprojecten die in de tweede helft van 2012 opgestart worden en met het actieplan slimme netten.

Planning 2012

In 2012 worden de mogelijkheden om tot een 'slim' congestiemanagement te komen verbeterd. Er wordt een basis in de regelgeving voorzien om afspraken hierover te kunnen handhaven. Hiervoor worden de technische reglementen door de VREG aangepast.

De netbeheerders zullen in het kader van een grootschalig proefproject vanaf eind 2012 50.000 slimme meters installeren in heel Vlaanderen.

Zoals gezegd, is het belangrijk dat tijdens deze proefprojecten de nodige gegevens worden verzameld die het kosten-batenmodel nog verder kunnen verrijken, zodat we een exact zicht krijgen op de voordelen en nadelen die de installatie van slimme meters kan hebben voor verschillende groepen verbruikers. Ik denk vooral aan gegevens met betrekking tot de verschillende maatschappelijke aspecten van het gebruik van slimme meters: weerslag op het vlak van energie-efficiëntie, vraagsturing met tarieven in functie van het moment van verbruik (TOU = "time of use"), fraudedetectie, impact op marktprocessen, enz. Deze resultaten zullen pas ten vroegste in de loop van 2013 beschikbaar zijn. Daarom wil ik eind 2013 een nieuwe kosten-batenanalyse laten uitvoeren op basis van het geactualiseerde model. Pas daarna zal ik een beslissing nemen over de manier waarop de slimme meter verder wordt uitgerold en het slim net wordt uitgebouwd.

18. Uitwerken van een regeling voor gesloten distributiesystemen en directe lijnen en leidingen

Stand van zaken 2011

De evolutie naar meer decentrale productie, bijvoorbeeld voor een groep bedrijven in een kmo-zone, doet – in combinatie met de wijze waarop het netgebruik moet worden vergoed – de vraag ontstaan naar de aanleg van industriële netten en lijnen tussen productie-installaties en sites van verbruik. Die tendens zou kunnen bijdragen tot meer hernieuwbare energieproductie en meer energie-efficiëntie, maar tegelijk onttrekken dergelijke 'freeriders' zich ook aan de gesolidariseerde kost van het publieke net. Het was dus essentieel om een evenwicht te vinden tussen die twee bekommernissen.

Via een decreet van 8 juli 2011 werd een decretale regeling ingevoerd voor de aanleg en het beheer van gesloten distributienetten, evenals directe lijnen en directe leidingen in het Vlaamse Gewest. De goedgekeurde regeling is pragmatisch ten aanzien van historisch gegroeide situaties (die kunnen blijven bestaan), flexibel voor bedrijven die op hun eigen site gesloten netten willen aanleggen (die moeten worden aangemeld bij de VREG) en terughoudend voor nieuwe netten die ook buiten de eigen site gaan. Die nieuwe netten zullen pas kunnen na een grondig onderzoek door de VREG, waarbij ook het advies van de distributienetbeheerders wordt gevraagd en rekening wordt gehouden met de impact op de netkosten.

Planning 2012

De nieuwe regeling wordt geïmplementeerd en de VREG zal, op basis van de gemelde en vergunde gesloten distributienetten en directe lijnen en leidingen, de evolutie hiervan monitoren.

19. Invoeren van een nieuw marktmodel voor de elektriciteits- en gasmarkt

De verbetering van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt is een sleutelproject in uitvoering van het Regeerakkoord en ViA, doorbraak Groen en dynamisch stedengewest.

Stand van zaken 2011

De Derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn werden omgezet bij decreet van 8 juli 2011. Deze twee richtlijnen hebben tot doel de vrijgemaakte aardgas- en elektriciteitsmarkten transparanter, competitiever en klantvriendelijker te maken. Hoewel het leeuwendeel van de bepalingen uit de richtlijnen in federale wetgeving moet worden omgezet, zijn er ook enkele belangrijke aspecten die aan het Vlaamse energiebeleid raken. Met name de versterking van de onafhankelijkheid van de VREG en de invoering van een regeling voor gesloten distributiesystemen. Een ander belangrijk aspect van de omgezette richtlijnen, is de geschillenregeling die de VREG de mogelijkheid geeft om sanctionerend op te treden tegen de distributienetbeheerders wanneer die bijvoorbeeld klanten ten onrechte hebben afgesloten van gas of elektriciteit of wanneer ze klanten onterecht niet hebben aangesloten. De VREG zal de netbeheerder in dergelijke gevallen kunnen verplichten om een schadevergoeding te betalen. Op die manier wordt de consument beter beschermd tegen eventuele fouten van de netbeheerders.

Op 9 mei 2011 werd de acte verleden voor de oprichting van ATRIAS, dat in de toekomst zal moeten fungeren als 'Central Clearing House', zeg maar centrale verrekenkamer voor alle data die tussen de marktpartijen op een vrije elekticiteits- en gasmarkt moet circuleren, zoals verbruiks- en adresgegevens of technische gegevens over de aansluiting of de meters. De oprichting hiervan zal de efficiëntie van de marktprocessen (leverancierswissels, verhuizingen, facturatie, …) en de marktwerking sterk verbeteren.

Planning 2012

Het is de bedoeling dat ATRIAS vanaf 2015 operationeel wordt en op dat moment ook klaar is voor de data-uitwisseling die nodig is in een markt met slimme meters. Hiertoe zal binnenkort het overleg starten om de bestaande marktprocessen om te vormen tot marktprocessen die 'smart meter ready' zijn. Over de concrete structuur van dit orgaan lopen nog besprekingen. De regulator zal zijn plaats krijgen in het marktoverleg om toe te zien op de correcte uitvoering van de energieregelgeving en om een finale beslissing te kunnen nemen ingeval energieleveranciers en netbeheerders geen overeenstemming kunnen bereiken. Er moet immers voor gewaakt worden dat bij de uitwerking van de nieuwe marktprocessen gezocht wordt naar de oplossingen met de grootst mogelijke maatschappelijke meerwaarde, met bijzondere aandacht voor de belangen van de energieafnemers.

20. Versterken en verbeteren van de marktwerking door een efficiente en effectieve informatieverlening en communicatie naar de afnemers

Net als bij het vorige punt heeft deze doelstelling betrekking op *de verbetering van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt,* een sleutelproject in uitvoering van het Regeerakkoord en ViA, doorbraak 'Groen en dynamisch stedengewest'.

Stand van zaken 2011

Een goede marktwerking vereist een goede kennis bij de Vlaamse consumenten, bedrijven, belangenorganisaties, enz. over de werking en opportuniteiten in de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt. De informatieverlening hierover is een taak van de VREG. Centraal instrument daarbij is de website van de VREG, die in

februari 2011 volledig werd gerestyled en verbeterd. In 2010 kreeg de website zo'n 775.000 unieke bezoekers.

De lancering van de nieuwe website ging gepaard met een bekendmakingscampagne, waarin vooral de V-test onder de aandacht werd gebracht, de webmodule die het mogelijk maakt om een gepersonaliseerde vergelijking te maken van de formules van de diverse energieleveranciers. Zo'n 600.000 personen maken jaarlijks een V-test. Sinds begin 2011 is het ook mogelijk om zich te abonneren op deze service, zodat men tijdig, met name enkele maanden voor het aflopen van zijn leveringscontract, herinnerd wordt aan het uitvoeren van een V-test.

Er werd ook ingezet op een verbeterde controle van het "groen" zijn van de leveranciers en hun producten en de kosten van de certificatenverplichtingen voor de diverse leveranciers.

De VREG ondernam bovendien ook specifieke informatiecampagnes naar allochtonen (focus op de vrije leverancierskeuze, het veranderen van energieleverancier, het recht op gratis stroom en wat te doen bij een verhuis), gemeentelijke woonloketten, sociale huisvestingsmaatschappijen, gemeentebesturen en OCMW's (bekendmaking dienstverlening van de VREG) en maakte samen met het VEA een energiepakket voor de laatstejaarsstudenten secundair onderwijs, enz.

Planning 2012

Volgens een recente enquête van de VREG vindt 47% van de gezinnen de dienstverlening een doorslaggevend argument bij de keuze voor een leverancier. Het blijkt zelfs het belangrijkste criterium, vlak na de prijs en de betrouwbaarheid. Om de consument een duidelijk beeld te geven van hoe klantvriendelijk elke leverancier is, heb ik in 2010 aan de VREG de opdracht gegeven een vergelijking van de dienstverlening van de verschillende leveranciers uit te werken. Dat moet niet alleen klanten toelaten voor klantvriendelijkheid te kiezen, maar kan de leveranciers ook de nodige feedback geven om hun dienstverlening te verbeteren.

Eind 2011 zal de eerste oefening inzake de vergelijking van de kwaliteit van dienstverlening van de leveranciers worden gepresenteerd. Er is ondertussen overleg geweest met de energieleveranciers over de te gebruiken gegevens en de overdracht van gegevens aan de VREG. Het gaat bijvoorbeeld om gegevens als het aantal geregistreerde klachten, de duurtijd van de klachtenbehandeling of de prestaties van hun callcentra. In eerste instantie zal een deel van deze informatie bekendgemaakt en vergeleken worden om de transparantie inzake de verschillende klachtenbehandelingssystemen te verhogen.

In de loop van 2012 zal deze oefening verder worden verfijnd, in nauw overleg met de leveranciers, en geïntegreerd worden in de V-test. Ook de V-test, die eind 2011 zal uitgebreid worden tot de aardgasproducten voor kleinzakelijke afnemers en aangevuld worden met de prijzen die door de netbeheerders worden aangerekend aan hun niet-beschermde klanten, zal in de loop van 2012 extra in de aandacht worden gebracht via communicatiecampagnes, waarbij vanuit kostenoverwegingen vooral zal worden gemikt op virale aandacht via sociale media zoals Facebook, Twitter, LinkedIn, enz.

Via de website van de VREG zal een particulier of bedrijf in de loop van 2012 ook zelf kunnen nagaan of zijn of haar leverancier effectief groene stroom levert, zoals contractueel werd beloofd.

21. Opvolgen van de openbaredienstverplichtingen

21.1. Verplichte uitbreiding van het aardgasnet

Stand van zaken 2011

De aardgasnetbeheerders hebben een decretale verplichting om de aansluitbaarheidsgraad van hun netten in woongebied gevoelig op te drijven in de komende jaren. Wel wordt hierbij rekening gehouden met de ontwikkeling van de werkelijke aansluitingsgraad. Het is de taak van de VREG om deze evolutie op te volgen en hierover te rapporteren (zie hoofdstuk II.6).

Uit de analyse die de VREG in 2011 heeft gemaakt is voorlopig geen nood vastgesteld om verplichtingen op te leggen voor andere dan woongebieden. Evenmin kan uit de evolutie van de aansluitingsgraad worden besloten dat de doelstellingen qua aansluitbaarheid naar beneden toe moeten worden bijgesteld

Planning 2012

De analyse zal in 2012 worden herhaald. Daarbij zal worden onderzocht of de doelstelling inzake zeer energiezuinige nieuwbouw en het nieuwe steunmechanisme voor de recuperatie van restwarmte geen verfijning van de doelstellingen vergt.

21.2. Gratis kilowattuur

Het Regeerakkoord stelt: *"De Vlaamse Regering optimaliseert het systeem van de gratis kWh in functie van een effectieve en efficiënte ondersteuning van sociaal zwakkeren en met het oog op het zorgen voor een betere sociale bescherming"*. Ik gaf de VREG en het VEA de opdracht het systeem te evalueren.

Stand van zaken 2011

Om het bewustzijn van de Vlaamse gezinnen te verhogen, werden op basis van afspraken uit 2010 de energieleveranciers alvast verplicht om vanaf 2011 op de eerste afrekeningsfactuur na 1 mei te vermelden op hoeveel gratis kWh men recht heeft voor dat jaar. Daarnaast werd hen gevraagd om ook via andere kanalen informatie te verstrekken aan hun klanten. Op basis van een evaluatierapport over de gratis kilowattuur dat de VREG en het VEA tegen eind september 2011 afwerken, zal ik een voorstel doen aan de Vlaamse Regering met betrekking tot de in het Regeerakkoord voorziene optimalisatie.

Planning 2012

Op basis van het evaluatierapport zal ik in het najaar van 2011 en in overleg met de netbeheerders en belanghebbenden, een voorstel doen om het systeem van de gratis kWh te optimaliseren met het oog op het maximaliseren van de bescherming van de sociaal zwakkeren.

21.3. Sociale openbaredienstverplichtingen

Het *verbeteren van de effectiviteit en efficiëntie van de bestaande sociale openbaredienstverplichtingen* is een sleutelproject in uitvoering van het Regeerakkoord en ViA, doorbraak Groen en dynmamisch stedengewest. De onderliggende projecten interageren ook met de doorbraak Warme samenleving.

Stand van zaken 2011

Het Regeerakkoord voorzag een onderzoek om de effectiviteit en de efficiëntie van de bestaande sociale openbaredienstverplichtingen te verbeteren. Ik gaf het VEA en de VREG deze opdracht. Na het in voege treden van het besluit van 13 maart 2009 betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt, zocht ik alvast oplossingen voor dringende knelpunten. Op 12 november 2010 keurde de Vlaamse Regering regelgeving goed rond de afbetaling van schulden via de budgetmeter en de minimumlevering voor aardgas.

Op 26 november 2010 werd de evaluatie gestart met een studiedag met ruim 100 belanghebbenden. In mei 2011 werd een schriftelijke bevraging van de doelgroep gelanceerd in samenwerking met OCMW's en netbeheerders. Medewerkers van VREG en VEA legden werkbezoeken af om de praktijk bij onder meer netbeheerders, LAC's en OCMW's te ervaren. Een benchmark met andere gewesten en landen levert bijkomende inspiratie. Dit najaar resulteert dat in een evaluatierapport met aanbevelingen.

Planning 2012

Op basis van het evaluatierapport zal ik in het najaar van 2011 een voorstel doen om de sociale openbaredienstverplichtingen te optimaliseren. Hierbij hecht ik belang aan een participatieve aanpak waarbij uitvoerende partners, consumentenverenigingen en doelgroepvertegenwoordigers, onder andere via het Verticaal Armoedeoverleg Energie, actief betrokken worden om de aanbevelingen mee te helpen concretiseren zodat ze onverwijld in regelgeving omgezet en in de praktijk toegepast kunnen worden.

21.4. Doelstellingen netbeheerders op vlak van rationeel energiegebruik (REG)

Hierbij wordt verwezen naar de REG-openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders en de wijzigingen die ingaan op 1 januari 2012 (zie hoofdstuk III.4.).

IV. Europese en internationale dossiers

Volgende dossiers staan op de Europese agenda in de periode 2011-2012.

In het kader van de gewestelijke energiebevoegheden is de totstandkoming van een nieuwe richtlijn energie-efficiëntie het belangrijkste Europese energiedossier de komende maanden. Het voorstel, dat ambitieuze maatregelen bevat om de Europese 20% energiebesparingsdoelstelling tegen 2020 te kunnen realiseren, werd eind juni 2011 gepubliceerd en wordt nu onderhandeld in het Europees Parlement en Raad.

In september 2011 zal de Europese Commissie ook een wetgevend voorstel publiceren in verband met energie-infrastructuur. Het is de doelstelling te komen tot snellere planning- en consultatieprocedures van nieuwe projecten, de kostenallocatie voor grensoverschrijdende projecten uit te klaren en eventuele financiële hefbomen te voorzien voor het aantrekken van private fondsen. Het voorstel kadert in een strategische benadering om een geïntegreerd Europees slim energienetwerk te creëren dat een belangrijke bijdrage moet leveren voor de realisatie van energiedoelstellingen in verband met bevoorradingszekerheid, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie.

In november 2011 zal de Europese Commissie een 2050 Energy Roadmap publiceren. Daarin zullen verschillende transitiescenario's voorgesteld worden om de lange termijndoelstellingen voor duurzame energie te realiseren. De Energy Roadmap bouwt verder op de Low Carbon 2050 Roadmap waarin werd nagegaan hoe in de EU de broeikasgassen tegen 2050 met minstens 80% kunnen worden gereduceerd. Ik heb met de andere Belgische energieminsters het initiatief genomen om een energiescenario te onderzoeken ('backcasting studie') waarbij in 2050 voor 100% beroep wordt gedaan op hernieuwbare energiebronnen.

Ten slotte worden in 2011 nog mededelingen van de Europese Commissie verwacht betreffende de duurzaamheidscriteria voor biomassa en biobrandstoffen. Voor biomassa zou de Europese Commissie een wetgevend voorstel kunnen publiceren om een Europees kader voor duurzaamheidscriteria te creëren, zoals dit al bestaat voor biobrandstoffen. Voor biobrandstoffen zou de Europese Commissie een voorstel kunnen publiceren om in de duurzaamheidscriteria ook rekening te houden met de indirecte effecten van toenemende biobrandstofteelten op het landgebruik.

Voor wat de internationale dossiers betreft, wordt in de periode 2011-2012 verder de Belgische toetreding tot het International Renewable Energy Agency (IRENA) voorbereid. Dit agentschap werd in januari 2009 opgericht en heeft de ambitie om de mondiale organisatie te worden voor internationale samenwerking op vlak van hernieuwbare energie. In Vlaanderen is de parlementaire instemmingsprocedure lopende. Daarnaast worden ook andere multilaterale processen rond energie opgevolgd, o.a. in het kader van het Internationaal Energieagentschap.

V. Linken met andere beleidsvelden en -niveaus

Uit de beschrijving van de stand van zaken en planning van de energieprojecten in deze beleidsbrief blijkt dat overleg met belanghebbenden, waaronder andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid en andere beleidsniveaus, systematisch is ingebouwd bij de voorbereiding en uitvoering van het energiebeleid. In onderstaande paragrafen komen enkele punten van samenwerking met andere beleidsvelden en -niveaus aan bod die nog niet eerder in de beleidsbrief specifiek werden toegelicht.

1. Wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid

1.1. Wonen

Op 15 juli 2011 heeft de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring gehecht aan de geleidelijke invoering van de verplichte dakisolatie voor huurwoningen. Vanaf 2015 zal rekening worden gehouden met de aanwezigheid van dakisolatie bij de beoordeling van woningen en gebouwen. De R-waarde van de isolerende materialen zal groter moeten zijn dan 0,75 m²K/W. Aanvankelijk zal het niet aanwezig zijn van dakisolatie op zich geen gevolgen hebben. Enkel als dit wordt vastgesteld in combinatie met andere kwaliteitsgebreken zal dit kunnen leiden tot een ongeschiktverklaring van de wooneenheid, wat betekent dat de woning niet meer mag verhuurd worden. Het gewicht van de aanwezigheid van dakisolatie bij de beoordeling van de woningen zal geleidelijk worden opgedreven. Vanaf 2020 zal het niet aanwezig zijn van dakisolatie op zich leiden tot een ongeschiktverklaring. Voor de vaststelling van de aanwezigheid van dakisolatie zal onder meer het energieprestatiecertificaat residentiële gebouwen worden gebruikt.

Voor de sociale woningen wordt werk gemaakt van een inhaaloperatie op het vlak van energie-efficiëntie. Binnen het Energiefonds, beheerd door het VEA, is 6,8 miljoen euro gereserveerd voor subsidies aan de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) voor het versneld vervangen van enkel door hoogrendementsglas in de sociale huisvestingssector. De sociale huisvestingsmaatschappijen kunnen hiervoor via de VMSW een premie van 100 euro per m^2 hoogrendmentsglas krijgen. Eind juni 2011 waren er 119 dossiers in de fase van uitbetaling via het VEA, goed voor 29.800 m² ramen in 1476 woningen voor een totaal subsidiebedrag van 2,98 miljoen euro. Daarnaast wordt nog eens 200.000 euro binnen het Energiefonds ter beschikking gesteld voor de uitvoering van een optimalisatiestudie voor collectieve stookplaatsen voor sociale woningen.

Op 15 juli 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het ontwerpbesluit houdende de facultatieve subsidiëring van sociale huisvestingsmaatschappijen voor uitgaven met betrekking tot rationeel energiegebruik en groene warmte. Enerzijds worden hiermee maatregelen beoogd met het oog op de opwaardering van bestaande woningen, door ze te voorzien van hoogrendementsbeglazing en een moderne verwarmingsinstallatie. Anderzijds worden ook maatregelen ondersteund die zowel in bestaande als nieuwe woningen het energierendement verder moeten verhogen, met name de plaatsing van zonneboilers en warmtepompen. Voor de uitvoering van deze premieregeling wordt een budget voorzien van 28,525 miljoen euro.

In het erkenningenbesluit van 22 oktober 2010 werd het beschikken over het uitvoeren van een adequate renovatieplanning al opgenomen als prestatie-indicator. Ter ondersteuning van de opmaak van deze renovatieplanning werd door de VMSW een patrimoniumenquête gehouden bij alle SHM's. In februari 2011 kon de enquête worden afgerond. Ondertussen ontving elke SHM feedback. Van elke SHM mag dan ook verwacht worden dat ze vanaf 2013/2014 beschikt over een realistische planning om haar patrimonium dat niet voldoet aan de vereisten met betrekking tot dakisolatie, beglazing en verwarming te renoveren.

Tegen eind 2011 zal het regelgevend kader omtrent de energiecorrectie worden uitgewerkt om vanaf 2013 rekening te kunnen houden met de energieprestatie van de woning bij de bepaling van de huurprijs van een sociale woning.

1.2. Sociale economie

De energiescans die de netbeheerders gratis aanbieden (zie hoofdstuk III.8.2), worden momenteel in het merendeel van de gemeenten uitgevoerd door Energiesnoeibedrijven uit de sociale economie. In 2009 startten energiesnoeiers ook met eenvoudige dakisolatiewerken. Ze zijn vandaag met één of meer activiteiten in ongeveer 85% van de Vlaamse gemeenten actief en blijven hun energiebesparende activiteiten verder verbreden (onderzoek uitvoering van vloer- en muurisolatie, verruiming energiescan richting woonkwaliteit) en professionaliseren. Er zijn regelmatig contacten tussen Komosie (de koepel van de Energiesnoeidrijven) en de overheid (beleidsvelden Wonen, Energie en Sociale Economie).

In twee collectieve sociale dakisolatieprojecten voor sociale en private huurwoningen (zie hoofdstuk III.6.2.2), bewijzen aannemers uit de sociale economie dat ze kwalitatief en kostenefficiënt werk leveren met aandacht voor de specifieke noden van maatschappelijk kwetsbare bewoners. Wellicht zal de inzet van de sociale economie ter ondersteuning van energiebesparing in de komende jaren verder versterkt en uitgebreid kunnen worden. De sociale economie kan ook een rol spelen in de productie van hernieuwbare energie met bijvoorbeeld biomassa.

1.3. Overheidsinvesteringen

De oprichting van het Vlaams Energiebedrijf is een sleutelproject in uitvoering van het Regeerakkoord en (ViA), doorbraak Groen en dynamisch stedengewest.

Het Vlaams Parlement heeft op 6 juli 2011 het licht op groen gezet voor de oprichting van het Vlaams Energiebedrijf dat energiebesparing en rationeel energiegebruik en de bevordering van milieuvriendelijke en/of decentrale energieproductie en energielevering als missie heeft. De Vlaamse Regering zal in het najaar de bedrijfsleiding en de raad van bestuur aanstellen die dan het businessplan zal opmaken. Vervolgens zal tussen het Vlaams Energiebedrijf en de Vlaamse Regering een samenwerkingsovereenkomst worden gesloten.

1.4. Overheidspatrimonium

Het nieuwe voorstel van energie-efficiëntierichtlijn voorziet een jaarlijkse renovatiedoelstelling van 3% van de totale vloeroppervlakte van de publieke gebouwen groter dan 250 m^2. Tegen 2014 zouden de lidstaten een inventaris moeten opstellen van de gebouwen die onder de verplichting vallen.

1.5. Leefmilieu

Op 1 juli 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota met het voorbereidingstraject van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020. De betrokken ministers werden gelast hun administraties op te dragen actief mee te werken aan de opstelling van dit plan door informatie aan te leveren over genomen, geplande en mogelijke maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen verder te verlagen.

Het departement LNE coördineert de opmaak van het Vlaams klimaatbeleidsplan. Het VEA neemt actief deel aan de interne werkgroepen en het extern stakeholdersoverleg, in het bijzonder voor wat betreft de sectoren gebouwen, energie en industrie.

Op 15 juli 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan een aantal Vlaremwijzigingen, met onder meer geluids-, veiligheids- en slagschaduwvoorwaarden voor windturbines.

1.6. Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

Op 8 juli 2011 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gehecht aan een aantal kortetermijnacties om de realisatie van windturbineprojecten te faciliteren. De interdepartementale windwerkgroep (IWWG) zal worden uitgebreid met de respectieve adviesinstanties die betrokken zijn bij de vergunningsprocedures en met het departement en het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) en het agentschap be-

voegd voor onroerend erfgoed. De IWWG heeft de opdracht gekregen om in haar hernieuwde samenstelling en binnen het verruimde beoordelingskader, de projecten die in het verleden al positief advies kregen maar niet gerealiseerd werden, te herevalueren. De IWWG heeft ook de opdracht gekregen om de plande windprojecten binnen de havens te inventariseren en om uit een overleg met de respectieve havens de knelpunten te distilleren waar de Vlaamse overheid faciliterend kan optreden.

De Vlaamse Regering besliste ook om op iets langere termijn over te stappen naar een omgevingsvergunning ter vervanging van de stedenbouwkundige vergunning en milieuvergunning, wat ook kan zorgen voor een betere inplanting en snellere vergunningsprocedure voor onder meer windturbineprojecten.

Voor de studie onthaalcapaciteit (zie hoofdstuk III.11) wordt samengewerkt met het RWO zodat de ruimtelijke randvoorwaarden worden meegenomen in het bepalen van de mate waarin het huidige net kan beantwoorden aan de toename van decentrale elektriciteitsproductie.

Het departement LNE, de VREG en het VEA zijn ook betrokken bij de opmaak van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen dat ondermeer een visie zal ontwikkelen over de ruimtenoden voor energieproductie en energietransport en een belangrijk instrument zal zijn voor verdere verbetering van de energie-efficiëntie.

1.7. Economie

Op 19 september 2011 heeft de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring gehecht aan een besluit inzake de KMO-portefeuille dat de weg vrijmaakt voor Kmo's om steun te bekomen voor advies bij energievraagstukken.

Tegelijkertijd werden ook de steunpercentages verhoogd voor installaties voor de productie van groene warmte (warmtepompen, zonneboilers, boorgat-energie-opslag, koude-warmte-opslag). Voor KMO's steeg het steunpercentage afhankelijk van de technologie van 5-10 naar 30%, voor grote ondernemingen van 0-5% naar 15%.

1.8. Innovatie

Vanuit het innovatiebeleid zal de ontwikkeling van en het onderzoek naar innovatieve technieken of technologieën die de energieprestatie van gebouwen verbeteren, sterker worden ondersteund en gestimuleerd. In de conceptnota van 6 mei 2011 betreffende de verdere invulling van de ViA Doorbraak 'Innovatiecentrum Vlaanderen' wordt duidelijk gesteld dat overheidsmiddelen voor innovatie moeten bijdragen tot het aanpakken van de grote maatschappelijke en economische uitdagingen waarmee onze samenleving en economie worden geconfronteerd.

Groene energie (energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en cleantech) wordt beschouwd als een multidisciplinair innovatieknooppunt.

Via de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) worden innovatieregiegroepen samengebracht met als doel een strategische innovatieagenda voor de middellange termijn uit te tekenen. De VRWI heeft de opdracht gekregen om, via een op te richten innovatieregiegroep 'Bouw', een innovatieagenda te realiseren. Een gelijkaardige innovatieregiegroep 'Energie' zal worden opgestart in het najaar van 2011.

In het kader van MIP3 werden 12 haalbaarheidsstudieprojecten goedgekeurd, waarvan 6 energiegerelateerd.

1.9. Onderwijs

Voor de uitvoering van een investeringsprogramma inzake energiebesparingen in het onderwijs is 7 miljoen euro gereserveerd binnen het Energiefonds, beheerd door het VEA. Deze middelen worden door AGION en GO! aangewend om de door hen behandelde aanvragen tot betoelaging van investeringen in schoolgebouwen met een REG-onderdeel te financieren. Tot en met juni 2011 werden door AGION 68 subsidiedossiers met een REG-investering goedgekeurd. Volgens de rapportering van AGION vertegen-

woordigen deze 5,72 miljoen euro aan investeringen, waarvan 72% voor investeringen inzake verbeterd dubbel glas en 28% voor investeringen inzake energiezuinige verwarming. Deze investeringen zijn voor 3,95 miljoen euro vergoed uit het Energiefonds, waarvan 73% subsidies voor verbeterd dubbel glas en 27% voor energiezuinige verwarmingsinstallaties.

1.10. Fiscaliteit

Met het decreet van 23 mei 2008 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2008, werd voor energiezuinige nieuwbouw een vermindering van de onroerende voorheffing ingevoerd vanaf aanslagjaar 2009. Een eigenaar van een woning die het E-peil E60 of lager behaalt, bekomt gedurende 10 jaar een korting van 20% op zijn jaarlijks te betalen onroerende voorheffing. Bij een E-peil E40 bedraagt de korting 40%. Voor kantoren geldt een korting van 20% op de onroerende voorheffing wanneer een E-peil E70 of lager wordt behaald.

De memorie van toelichting bij het decreet van 23 mei 2008 bepaalt dat de voorwaarden tot vermindering van de onroerende voorheffing geëvalueerd worden zodra het wettelijk verplichte E-peil wordt verstrengd. Aangezien dergelijke verstrenging voorzien is voor de vergunningsaanvragen vanaf 1 januari 2012 (met een maximaal E-peil van E70 voor alle gebouwen), is vanuit het beleidsdomein Financiën en Begroting het initiatief genomen om via het programmadecreet 2012 ook de eisen van de vermindering van de onroerende voorheffing aan te scherpen.

1.11. Gelijke kansen

Er wordt rekening gehouden met mogelijke verschillen veroorzaakt door gender bij de uitvoering van attitudeonderzoek, sensibilisatie en de opmaak van ondersteuningsmaatregelen voor de bevordering van energie-efficiëntie en schone energie Daarnaast wordt erover gewaakt dat de bevraagde steekproef representatief is voor de betrokken populatie, ondermeer op het vlak van geslacht.

Uit het gevoerde attitudeonderzoek binnen het beleidsveld Energie door het VEA, bleken er op een aantal vlakken verschillen te bestaan tussen mannen en vrouwen (zowel voor wat betreft energiebewustzijn, kennis van energiebesparende maatregelen, van communicatie-initiatieven en van financiële ondersteuningsmiddelen als op het vlak van gedrag). Met de resultaten van dergelijk onderzoek wordt rekening gehouden bij het uitwerken van sensibiliserende initiatieven.

1.12. Armoede

Zowel bij de VREG als bij het VEA is sinds begin 2008 een medewerker actief als aandachtsambtenaar ‘armoedebestrijding’. Die leveren hun bijdrage tot de jaarlijkse actualisering van het Vlaams actieplan armoedebestrijding. Bij besluit van 9 juli 2010 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams actieplan armoedebestrijding 2010-2014 goed. Dat legt vast dat iedere minister met de hulp van een aandachtsambtenaar ‘armoedebestrijding’ in de gaten houdt welke consequenties zijn beleid heeft op het vlak van armoede. Nieuwe regelgeving wordt daarom voortaan ook onderworpen aan een armoedetoets.

Voor wat betreft Energie werd in het actieplan als strategische doelstelling opgenomen dat elk gezin in Vlaanderen recht heeft op toegang tot betaalbare energie en op maat wordt ondersteund om energiebesparing in de woning te realiseren. Volgende operationele doelstellingen moeten hiertoe bijdragen:

- energiebesparende maatregelen houden de energiekosten van woningen in toom, zowel bij eigenaars als bij huurders in de private en de sociale huursector;
- via openbaredienstverplichtingen garanderen de leveranciers kwaliteitsvolle dienstverlening in samenwerking met een sterke regulator die hierop toeziet;
- iedereen is voldoende geïnformeerd over de mogelijke keuzes op de energiemarkt en de ondersteuningsmaatregelen op vlak van energiebesparing. Deze informatie leidt in belangrijke mate tot het gewenste gedrag.

Verder komt het Verticaal Permanent Armoedeoverleg Energie (VPAO) met vertegenwoordigers van het kabinet, de armoedesector en de administratie minstens drie keer per jaar samen voor overleg rond het op-

timaliseren van sociale beschermingsmaatregelen en het uitwerken van oplossingen voor de groeiende problematiek van energiearmoede. In 2011 is het VPAO al 2 keer bijeen gekomen. In het najaar volgt nog minstens één overleg. In de schoot van dit overleg is in 2011 een overleg tussen de beleidsvelden Welzijn, Energie en Armoede rond de werking van de lokale adviescommissie opgestart met als bedoeling goede praktijken te verzamelen en breed beschikbaar te stellen.

2. Bijdragen tot de realisatie van de doorbraak Groen en dynamisch stedengewest van Vlaanderen in Actie

In deze beleidsbrief wordt de stand van zaken en planning gegeven van volgende sleutelprojecten van de doorbraak Groen en dynamisch stedengewest van ViA:

- *Het implementeren van de bepalingen van de Europese richtlijn energie-efficiëntie die betrekking hebben op de gewestelijke energiebevoegdheden*: zie hoofdstuk III.2;
- *Het bevorderen van energiebesparende maatregelen om de energiekosten te beperken bij eigenaars, huurders op de private markt en sociale huurders* (tevens vlaggenschipinitiatief van ViA): zie hoofdstukken III.5 en III.6;
- *Het implementeren van de bepalingen van de Europese richtlijn inzake hernieuwbare energie voor wat betreft de gewestelijke energiebevoegdheden*: zie hoofdstuk III.10.1;
- *De ombouw van het bestaande distributienet naar een slim net*: zie hoofdstuk III.17;
- *De verbetering van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt*: zie hoofdstukken III.19 en III.20;
- *Het verbeteren van de effectiviteit en efficiëntie van de bestaande sociale openbaredienstverplichtingen*: zie hoofdstuk III.21.3;
- *De oprichting van het Vlaams Energiebedrijf* (link naar bevoegdheid Overheidsinvesteringen): zie hoofdstuk V.1.3.

Voor de volledigheid dient vermeld te worden dat zowel het sleutelproject inzake beperking van de energiekosten als het sleutelproject over de sociale openbaredienstverplichtingen interageert met de doorbaak Warme samenleving van ViA.

3. Wisselwerking met het lokale niveau

Het VEA pleegt overleg met de lokale overheden via het VVSG en met de steunpunten duurzaam bouwen in verband met:

- de voorbeeldrol van de overheden bij de realisatie van bijna-energieneutrale publieke gebouwen, zoals deze wordt geïmplementeerd in het actieplan bijna-energieneutrale gebouwen ter uitvoering van de Europese verplichting hiervoor vanaf 2019;
- het voorstel tot herziening van de Europese richtlijn energie-efficiëntie, met de verplichting voor overheidsgebouwen tot jaarlijkse renovatie van 3% van de oppervlakte van het patrimonium tot het kostenoptimaal niveau.

Ook andere entiteiten van de Vlaamse overheid (departement LNE, departement RWO, VMSW en DAR) worden op deze overlegmomenten uitgenodigd.

Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

Freya VAN DEN BOSSCHE

VI. Bijlagen

1. Bijlage 1: Overzicht van de wijze waarop gevolg wordt gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop gevolg wordt gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement tijdens deze legislatuur.

Resolutie van 17 maart 2010 betreffende de injectietarieven aangerekend voor hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve warmtekrachtkoppelingen

Opvolging

Bij decreet van 23 december 2010 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, werd de plicht ingevoerd voor de distributienetbeheerders om injectie van groene stroom en stroom uit WKK op het distributienet kosteloos te laten plaatsvinden. De federale regulator CREG heeft op 7 juli 2011 een beroep tot vernietiging van dit decreet ingesteld bij het Grondwettelijk Hof. Zolang het Grondwettelijk Hof zich hierover niet heeft uitgesproken, blijft dit decreet van toepassing. Het Grondwettelijk Hof heeft op 31 mei 2011 de federale wetsartikelen vernietigd die de aanrekening van injectietarieven regelen.

Met redenen omklede motie van 29 maart 2010 betreffende de beleidsnota Energie 2009-2014

Opvolging

Met de hier voorliggende beleidsbrief wordt een gedetailleerde stand van zaken gegeven over de uitvoering van bovenvermelde motie en worden tevens de basisopties van het Regeerakkoord en van de Beleidsnota Energie 2009-2014 verder uitgewerkt.

Actualiteitsmotie van 5 mei 2010 tot besluit van het op 5 mei 2010 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de gevolgen van het huidige subsidiesysteem voor groene stroom in Vlaanderen

Opvolging

Voor punt 1° van deze actualiteitsmotie, zie de hoofdstukken III.10 t.e.m. III.15, in het bijzonder het subhoofdstuk III.10.4. Voor de punten 2° t.e.m. 4°, zie eveneens het subhoofdstuk III.10.4.

Vermelding in navolging van de brief van 17 maart 2011 van de voorzitter van het Vlaams Parlement aan de minister-president betreffende de screening van de beleidsbrieven 2010-2011:
Resolutie van 30 juni 2010 betreffende de preventie van koolstofmonoxidevergiftiging

Opvolging

Vanuit het beleidsveld Energie wordt zowel het energiezuinig gedrag alsook de aanwending van energiezuinige stookinstallaties aangemoedigd via regelgeving, premies en communicatie. Dit geeft niet alleen aanleiding tot minder uitstoot maar leidt ook tot een snellere vervanging van oude installaties of in het geval van nieuwbouw, tot het hanteren van de best beschikbare technologieën. Een afgeleide hiervan is dat globaal genomen ook het risico op de koolstofmonoxideproductie enigszins beperkt zal worden. Verder wordt binnen de energieprestatieregelgeving voor nieuwbouw aandacht gegeven aan het evenwicht tussen goed isoleren en goed ventileren. De concrete uitvoering en opvolging van deze resolutie overstijgt evenwel het energiebeleid en valt als dusdanig onder de beleidsvelden Leefmilieu (onderhoud stookinstallaties) en Wonen (algemene woonkwaliteit).

Resolutie van 8 juli 2010 betreffende het voorbereiden van Vlaanderen op olie- en gaspieken

Opvolging

In uitvoering van punt 1° a) van de resolutie, wordt verwezen naar de door de Europese Commissie gefinancierd studie met het overzicht van de economische en administratieve gevolgen van een substantieel hogere prijs per vat olie voor de Europese Unie: 'The macro-economic impact of high oil prices'. De studie is afgerond in 2008. Bovendien wordt ook in het kader van de ontwikkeling van beleidsondersteunende energiescenario's (Primes) die door of in opdracht van de Europese Commissie worden onderzocht, aandacht gegeven aan scenario's met hogere olieprijzen. Dit was bijvoorbeeld het geval in de impactanalyse van het klimaat- en energiepakket dat in 2008 door de Europese Commissie werd gepubliceerd.

Met betrekking tot punt 1° b) kan in eerste instantie worden verwezen naar het bovenvermelde klimaat- en energiepakket (en onderliggende studies) van de Europese Commissie van 2008 met daarin de concreet becijferde nationale broeikasgasreductiedoelstellingen en nationale hernieuwbare energiedoelstellingen om de afhankelijkheid van schaarse energiebronnen versneld af te bouwen en de sociale en economische gevolgen van een onverwacht sterke stijging van de energieprijzen te accommoderen.

Ook moet worden verwezen naar de Europese richtlijn van 2006 betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten waarvoor de lidstaten verplicht zijn om hierover driemaal uitgebreid te rapporteren aan de Europese Commissie. Zie hoofdstuk III.2.

Wat betreft punt 2°, telkens er nieuwe prospectieve studies over de (noodzakelijk geachte) productiemiddelen en de transportinfrastructuren (Elia en Fluxys) op de Algemene Raad van de CREG worden aangemeld in uitvoering van de betreffende federale wetgeving, en er daarin geen diverse scenario's zouden worden uitgewerkt met betrekking tot de energieprijzen, zal er door de vertegenwoordiging van het Vlaamse Gewest worden op aangedrongen om dat vooralsnog toch te doen.

In uitvoering van punt 3° wordt de inbreng van bovengaande elementen in het energiebeleid voor wat betreft de zaken die tot de gewestelijke energiebevoegdheden behoren, exhaustief besproken in voorliggende beleidsbrief.

Punten 4°, 5°, 6° en 7° zijn hernemingen van respectievelijk de punten 2°, 3°, 7° en 10° van de met redenen omklede motie van 12 mei 2010 betreffende de beleidsnota Energie 2009-2014 (cf. supra).

Motie van aanbeveling van 23 december 2010 tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Energie 2010-2011

Opvolging

Met de hier voorliggende beleidsbrief wordt een gedetailleerde stand van zaken gegeven over de uitvoering van bovenvermelde motie en worden tevens de basisopties van het Regeerakkoord en van de Beleidsnota Energie 2009-2014 verder uitgewerkt.

Punten 1°, 2° en 7° van deze motie zijn hernemingen van respectievelijk de punten 1°, 2° en 9° van de met redenen omklede motie van 12 mei 2010 betreffende de beleidsnota Energie 2009-2014 (cf. supra).

Voor punt 4°, zie ook de actualiteitsmotie van 2 mei 2010 over de gevolgen van het subsidiesysteem voor groene stroom in Vlaanderen (cf. supra).

2. Bijlage 2: Uitvoering Energiedecreet: Regelgevingsagenda 2012

De wetgeving op het gebied van energie is gebundeld, gecoördineerd en intussen ook aangevuld via het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het Energiebesluit van 19 november 2010. Op 1 januari 2011 traden deze in werking.

Titel van het initiatief	Betrokken regelgeving	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing
Subsidieregeling groene warmte	- Energiebesluit van 19 november 2010	Ondersteuningssysteem voor groenewarmteprojecten	Principiële goedkeuring: 15 juli 2011 Definitieve goedkeuring: december 2011
Integratie Elektriciteitswet van 10 maart 1925 in het Energiedecreet	- Wet van 10 maart 1925 - Energiedecreet van 8 mei 2009 - Wet 29 mei 1959 - Gerechtelijk Wetboek	Integratie van de Elektriciteitswet van 10 maart 1925, wat betreft de gewestbevoegdheden, in het Energiedecreet alsmede kleine aanpassingen m.b.t. energie	Principiële goedkeuring: najaar 2011 Definitieve goedkeuring: voorjaar 2012 Bekrachtiging en afkondiging: voorjaar 2012
Wijziging van de energieprestatieregelgeving	- Energiebesluit van 19 november 2010	Omzetten van richtlijn 2009/28/EG, wat betreft minimumaandeel hernieuwbare energie in gebouwen, en richtlijn 2010/31/EU, wat betreft de haalbaarheidsstudie	Principiële goedkeuring: najaar 2011 Definitieve goedkeuring: voorjaar 2012
Evaluatie groenestroomcertificatensysteem	- Energiedecreet van 8 mei 2009 - Energiebesluit van 19 november 2010	Evaluatie van het groenestroom- en WKK-certificatensysteem	Principiële goedkeuring: begin 2012 Definitieve goedkeuring: zomer 2012 Bekrachtiging en afkondiging: herfst 2012.

Evaluatie Sociale ODV en gratis kilowattuur	-	Energiedecreet van 8 mei 2009 - Decreet van 20 december 1996 tot regeling van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water - Energiebesluit van 19 november 2010	Evaluatie van de sociale openbare dienstverplichtingen en de gratis kilowattuur	Principiële goedkeuring: voorjaar 2012 Definitieve goedkeuring: zomer 2012 Bekrachtiging en afkondiging: herfst 2012
Omzetting EPBD-richtlijn (definitie bijna-energieneutraal, verstrengingspad EPB-eisen tot 2021, EPB-eisen andere specifieke bestemmingen en invulling systeemeisen)	-	Energiebesluit van 19 november 2010	Omzetting richtlijn 2010/31/EU m.b.t. definitie bijna-energieneutraal en invulling systeemeisen in uitvoering van het nieuwe decretale kader hieromtrent	Principiële goedkeuring: najaar 2012
Actualisatie Technisch Reglement distributie elektriciteit en aardgas	-	Technisch Reglement distributie elektriciteit en gas	Goedkeuring technische reglementen bij besluit van de Vlaamse Regering i.p.v. ministerieel besluit Opname technische regels i.v.m. beheer gesloten distributienetten in Technisch Reglement	Principiële goedkeuring: begin 2012 Definitieve goedkeuring: zomer 2012
Goedkeuring Technisch Reglement plaatselijk vervoernet van elektriciteit	-	Technisch Reglement plaatselijk vervoernet van elektriciteit	Vastleggen technische regels i.v.m. beheer plaatselijk vervoernet van elektriciteit	Principiële goedkeuring: eerste helft 2012 Definitieve goedkeuring: einde 2012